

Tilsynet i henhold til grundlovens § 71
§71-tilsynet alm. del - Bilag 149
Offentligt

Gammeltorv den 31. maj 2007
Journalnr. 2006-3657-062 HA

den 12. december 2006

INDHOLDSFORTEGNELSE

1.	Indledning	3
2.	Generelt om Ungdomshøjskolen	5
3.	Bygningsmæssige forhold mv.	6
3.1.	Bygninger.....	7
3.2.	Beboernes værelser	8
3.3.	Gangarealer mv.....	9
3.4.	Toiletter/baderum.....	10
3.5.	Fællesrum.....	11
3.6.	Køkkener.....	11
3.7.	Aktivitetslokaler.....	13
3.8.	Udendørsareal	13
4.	Beboerne	14
4.1.	Funktionsniveau.....	14
4.2.	Medicin, læge mv.	16
4.3.	Arbejde og fritid.....	17
4.4.	Beboernes økonomiske forhold	21
4.5.	Ledsageordning.....	24
4.6.	Hjælpe midler	25
4.7.	Rygepolitik.....	26
4.8.	Alkohol mv.	26
4.9.	Vold	27
4.10.	Beboernes seksuelle adfærd.....	28
4.11.	Beboerråd (beboerindflydelse mv.) / kontaktråd	29
4.12.	Handleplaner.....	32
5.	Regler vedrørende magtanvendelse og lukkede døre	36
5.1.	Lukkede døre og frisk luft	37
5.2.	Modtagne registreringer.....	38
6.	Om indgreb generelt	45
7.	Personaleforhold	47
7.1.	Normeringer og sammensætning	47
7.2.	Vikarer og sygdom.....	49
7.3.	Øvrigt vedrørende personalet.....	50
8.	Amtets tilsynsordning	51
8.1.	Generelt.....	51
8.2.	Nordjyllands Amts tilsyn	56

8.3. Tilsynsbesøg foretaget på Ungdomshøjskolen den 29. september 2006	60
Opfølgning	61
Underretning	61

1. Indledning

Efter ombudsmandslovens § 7, stk. 1, omfatter ombudsmandens kompetence alle dele af den offentlige forvaltning. Efter § 18 i loven kan ombudsmanden undersøge enhver institution eller virksomhed samt ethvert tjenestested der hører under ombudsmandens virksomhed. I de almindelige bemærkninger til lovforslaget om ombudsmandsloven er det forudsat at der vil ske "en vis forøgelse af inspektionsvirksomheden i forhold til det kommunale område, især af psykiatriske hospitaler og andre institutioner for mentalt handicappede".

Som et led i denne inspektionsvirksomhed foretog jeg og mine medarbejdere den 12. december 2006 inspektion af Ungdomshøjskolen i Nørresundby.

Til stede under inspektionen var fra bostedet blandt andre forstander Bente Vedsø. Der deltog endvidere en repræsentant fra Nordjyllands Amt, Susanne Bonde. Jeg fik oplyst at amtets repræsentant ville blive Aalborg Kommunes repræsentant på området, når Ungdomshøjskolen pr. 1. januar 2007 skulle overføres til kommunen i forbindelse med kommunalreformen.

Inspektionen bestod af en indledende og en afsluttende samtale med bostedets ledelse og medarbejderrepræsentanter samt repræsentanten fra amtet, rundvisning på bostedet og en personlig samtale med tre forældrerepræsentanter fra bostedets forældreråd.

Samtalen med forældrerepræsentanterne drejede sig bl.a. om forældrerådets sammensætning samt forældrerådets rolle i forhold til bostedets ledelse og medarbejdere. Forældrerepræsentanterne var generelt set meget tilfredse med forholdene på Ungdomshøjskolen. De påpegede dog visse ting som efter deres

opfattelse burde ændres. Læs mere herom nedenfor under punkterne 3.6 og 4.11.

I forbindelse med inspektionen anmodede jeg om udlån af bostedets skriftlige materiale vedrørende magtanvendelse i 2006 i henhold til afsnit V, kapitel 21, i lovbekendtgørelse nr. 699 af 7. juni 2006 om social service (serviceloven) og bekendtgørelse nr. 1109 af 12. december 2003 om magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten over for voksne efter kapitel 21 i lov om social service – dog højst 10 sager.

Jeg modtog ni indberetninger for perioden fra den 6. april 2006 til den 6. oktober 2006. Indberetningerne vedrørte to forskellige beboere.

Forud for inspektionen modtog jeg forskelligt materiale vedrørende Ungdomshøjskolen. Jeg havde bl.a. modtaget kopi af handleplaner, udarbejdet for to af bostedets beboere i henhold til § 111 i den tidligere servicelov, bostedets værdigrundlag, en kerneydelsesbeskrivelse af Ungdomshøjskolen, notat om forældrerådet, politik for vold mv. medicinpolitik, hygiejnepolitik, udkast til politik til forebyggelse og håndtering af stress, arbejdsmiljøpolitik, regler for indkald af afløsning ved akut fravær i morgenvagter på hverdage, vejledning til føring af lommepengeregnskab, manual til udarbejdelse af handleplaner, overblik over vedligeholdelsen af bostedet for 2006 og amtets politikbeskrivelse vedrørende handicapsektoren.

Efter inspektionen har jeg fra amtet fået tilsendt Nordjyllands Amts materiale vedrørende retningslinjer for anmeldelse mv. af vold, amtets tilsynsmanual samt amtets tilsynsrapport af 29. september 2006.

Denne rapport har i en foreløbig udgave været sendt til Ungdomshøjskolen og Aalborg Kommune med mulighed for at fremsætte bemærkninger om faktiske forhold. Ungdomshøjskolen har telefonisk den 30. maj 2007 fremsat 2 bemærkninger som er indarbejdet i denne rapport.

2. Generelt om Ungdomshøjskolen

Ungdomshøjskolen var på inspektionstidspunktet et helhedstilbud under Nordjyllands Amt, men er i forbindelse med kommunalreformens ikrafttræden den 1. januar 2007 blevet overtaget af Aalborg Kommune.

Helhedstilbuddet indbefatter et døgntilbud således at også aktiviteter for beboerne foregår på Ungdomshøjskolen.

Ungdomshøjskolen er et bosted for unge med en betydelig og svær, varigt nedsat fysisk og psykisk funktionsevne som i meget stort omfang har behov for individuel og omfattende hjælp til almindelige daglige funktioner samt for pleje og omsorg.

Bostedets målgruppe er unge mennesker mellem (16)18 og 25 år, og der er alene tale om et midlertidigt tilbud på op til 5 år fra indflytning. Perspektivet for de unge er således at de efter opholdet på Ungdomshøjskolen skal flytte til andre boformer (hvor aldersspredningen er større). Ledelsen oplyste at det generelt ikke er et stort problem for den unge at flytte til et andet bosted. Ungdomshøjskolen har således lavet en model for hvordan en udflytning skal foregå. Dette betyder bl.a. at det modtagende bosted er velforberedt til at modtage lige netop den pågældende beboer. Ledelsen nævnte endvidere at et miljøskift ligefrem kan være en fordel for en beboer. Den unge kan således fx vise nye kompetencer hvis vedkommende på det nye bosted bliver behandlet på en anden måde end vedkommende er vant til fra Ungdomshøjskolen.

Jeg fik under inspektionen oplyst at der kan være problemer med at visitere til nyt tilbud efter opholdet på Ungdomshøjskolen, og at beboerne derfor i realiteten kan være ældre end 25 år og have boet der i mere end 5 år. Dette er således tilfældet lige nu for en lille del af beboerne.

Ungdomshøjskolen er oprettet efter §§ 51 og 93 i den tidligere servicelov (alt efter om der er tale om beboere under eller over 18 år) og har plads til i alt 18

beboere som er ligeligt fordelt på tre afdelinger. På tidspunktet for inspektionen boede der 9 unge kvinder og 9 unge mænd på bostedet. Ingen af beboerne er af anden etnisk herkomst.

Hver beboer har eget værelse, og beboerne i hver afdeling deles om henholdsvis to og tre toilet- og baderum.

Optageområdet for Ungdomshøjskolen var på tidspunktet for inspektionen (det tidligere) Nordjyllands Amt, og amtet visiterede på inspektionstidspunktet alene personer med samme type problemer.

På inspektionstidspunktet fordelte beboerne sig aldersmæssigt mellem 17 og 27 år.

Alle beboere på Ungdomshøjskolen deltager i hverdagene i aktivitets- og samværstilbud. Som udgangspunkt foregår disse aktiviteter på bostedet.

Ungdomshøjskolen var i 2006 normeret til 47 fuldtidsstillinger der efter det oplyste på tidspunktet for inspektionen blev varetaget af i alt 42 faste medarbejdere (heraf 1 lønnet pædagogstuderende) og et vikarkorps bestående af i alt 17 personer med fast timetal samt to personer uden fast timetal (på timeløn). Bostedet har i alt 5 faste vågne nattevagter som fordeler nattevagterne således at der altid er 2 på arbejde.

Ungdomshøjskolen har en forstander, en stedfortræder/afdelingsleder, en pedel (i fleksjob), to kontorassistenter (heraf én i fleksjob), en køkkenassistent, en sygeplejerske (deltidsansat) og to rengøringsassistenter.

3. Bygningsmæssige forhold mv.

Ungdomshøjskolen i Nørresundby er beliggende i et villakvarter omgivet af både et gymnasium og en specialskole for voksne. På nabogrunden til venstre

(set fra vejen) var der på tidspunktet for inspektionen en mindre golfbane, men der er planlagt opførelse af et bosted for voksne handicappede. På nabogrunden til venstre er der som nævnt en specialskole for voksne.

Ungdomshøjskolen består af to større bygninger som er forbundet af to mindre bygninger med mellemgange. Ungdomshøjskolen har, som tidligere nævnt, plads til 18 beboere. På tidspunktet for inspektionen var der indskrevet 18 beboere.

Under inspektionen havde jeg lejlighed til at besigtige fællesarealer – dagligstuer, spisekøkkener, toilet- og baderum, depotrum og gangarealer – samt de fleste beboerværelser.

3.1. Bygninger

Den ældste bygning ligger ud mod Studievej og er bygget i 1987 i forbindelse med udflytningen fra centralinstitutionerne i Hammer Bakker i Vodskov. Oprindeligt var der 5 faste pladser og 5 aflastningspladser. I 1996 blev Ungdomshøjskolen udvidet med den ene af de to mindre bygninger og en mellemgang. Der var herefter 12 faste pladser. I 1999 blev både den nyeste større og den nyeste mindre bygning bygget til. Der er nu plads til 18 beboere i helhedstilbud.

Den ældste bygning ligger som nævnt ud mod Studievej. Set fra vejen ligger alle de senere tilbygninger bagved den ældste bygning på en række. Rækkefølgen er således den ældste større bygning, mellemgang, den ældste mindre bygning, mellemgang, den nyeste mindre bygning, mellemgang og den nyeste større bygning.

Hovedindgangen ligger i mellemgangen mellem de to mindre bygninger og udgør midten af det samlede bygningskompleks. Bostedet er omkranset af en have.

Bygningerne er udført i gule mursten og bygget i ét plan. Bygningerne er let tilgængelige for handicappede.

Ungdomshøjskolen består af 3 beboergrupper med 6 beboere i hver gruppe der er fordelt i de to større bygninger. I de mindre bygninger er der kontorer, fælleskøkken og forskellige fælles aktivitetsrum.

Gruppe 1 og 2 med dertilhørende beboerværelser, køkken, fællesrum, badeværelser, garderobe, vaskerum og gangarealer er placeret i den ældste større bygning, og gruppe 3 er placeret i den nyeste større bygning.

I den ældste mindre bygning er der mødelokale, kontorer, personalerum og køkken.

I den nyeste mindre bygning er der maddepot, personalegarderobe, bad og toilet til personalet, musiklokale, sal og kommunikationsrum.

Bygningerne fremtræder både indenfor og udenfor i meget god stand.

3.2. Beboernes værelser

Der er seks beboerværelser i hver gruppe, og beboerværelserne er placeret enten med umiddelbar forbindelse til fællesrum eller ud til brede gangarealer inden for den enkelte gruppe.

Beboernes pårørende har mulighed for at bestemme indretningen af beboernes værelser. Der er et indbygget garderobeskab, men ellers er beboernes værelser meget individuelt indrettede både hvad angår farverne på væggene, gardiner, udsmykning og møblement. Sengene kan også være beboernes egne, men hvis det er nødvendigt anvendes en hospitalsseng. Værelserne vedligeholdes efter behov.

Det blev ikke oplyst hvor store værelserne er.

Jeg beder om at få oplyst størrelsen af værelserne.

Gulvene er enten trægulve eller linoleumsgulve. I nogle af værelserne er der en havedør. I andre værelser er der alene et vindue. Det blev oplyst at havedørene er aflåst på almindelig vis, og at der generelt ikke er noget problem med beboere der benytter havedørene til at gå ud på egen hånd – også henset til at de fleste er kørestolsbrugere. Fra alle værelserne er der udsigt til haven.

Der er individuelle navneskilte på dørene. På alle værelser er der brand- og røgalarm. I loftet er der skinner som anvendes til lifte. Skinnerne er ikke gennemgående ud til gangarealerne. Det blev oplyst at beboerne transporteres til andre dele af huset i deres kørestole i stedet.

Værelserne har ikke eget bad og toilet.

De besigtigede værelser var meget lyse, rene og pæne. Den personlige indretning af de enkelte værelser giver rummene et hyggeligt og hjemligt præg. Værelserne og deres indretning giver mig ikke anledning til bemærkninger.

3.3. Gangarealer mv.

Gangarealerne er malet i forskellige kulørte farver. Gulvene er enten af træ eller linoleum. Gangene er rummelige og brede. Flere steder i gangene er der opsat forskellige aktivitetsforanstaltninger som fx buede spejle der kan bruges til sansoplevelser. Væggene er herudover udsmykket med fotografier og plakater.

I mellemgangen mellem den ældste større bygning og den ældste mindre bygning er der et lille område med sofa og stole. Mellemgangene er alle meget lyse med vinduer fra gulv til loft.

Enkelte steder på gangene stod der hjælpemidler der ikke var i brug. Det blev oplyst at der ikke er plads til dem andre steder. Vaskerummet i gruppe 1 blev besigtiget. Rummet der er aflåst, benyttes også til opmagasinerings af hjælpemidler.

Til hver gruppe er der en garderobe med plads til beboernes overtøj og snavsetøj. Der er udgang fra garderoberne, men det blev oplyst at det er hovedindgangen der benyttes. Der er et lille kontor tilknyttet hver gruppe.

Overalt var gangarealerne pæne og rene.

3.4. Toiletter/baderum

I gruppe 1 og 3 er der 3 toilet- og baderum til 6 beboere. I gruppe 2 er der 2 toilet- og baderum til 6 beboere. Rummene er store og udstyrede med hjælpemidler. Der er også her skinner i loftet til lifte. Skinnerne er, ligesom skinnerne i beboerværelserne, ikke ført igennem ud til gangarealerne. Der er toilet, håndvask og bade faciliteter enten i form af et bruseområde, badebåre eller specialindrettede badekar. Udover de nævnte badeværelser er der et kombineret spa- og baderum. Rummet bruges både som ekstra badeværelse og som aktivitetsrum for beboerne.

Jeg har ingen bemærkninger til Ungdomshøjskolens toilet- og baderum

Der er herudover separate personaletoaletter. Endvidere er der i tilknytning til personaletoalettet i den nyeste mindre bygning et bad og en garderobe til personalet.

3.5. Fællesrum

De tre gruppers fællesrum ligger i tilknytning til værelserne og gangarealerne. Gulvene er lavet af træ, og der er i alle tre fællesrum store vinduespartier med udsigt til haven og en havedør. Fællesrummene er indrettet forskelligt med hjemlige lænestole og sofaer. I fællesrummet i gruppe 1 blev en hjemlig lænestol med hjul fremvist. Der er endvidere brikse i fællesrummene. Der er musik-anlæg, tv og reoler og et enkelt sted er en sækkestol placeret. På væggene er der billeder og lamper. Nogle af billederne er malet direkte på væggen. Også i fællesrummene er der flere steder anbragt aktivitetsremedier. I loftet er der endvidere skinner til lifte.

Møblementet ligger fjernt fra institutionsmøblement, og der er en hyggelig og hjemlig atmosfære i fællesrummene.

Der var pænt og rent, og der virkede alle steder hyggeligt, lyst og imødekom-mende.

3.6. Køkkener

Hver gruppe har sit eget spisekøkken. Køkkenerne er indrettede med almindelige køkkenelementer. I gruppe 1 og 2 er lågerne lyse, og i gruppe 3 er de af træ. Køkkenet i gruppe 3 er en del større end de to andre køkkener og er meget rummeligt med god plads til et stort spisebord. Spisebordene i gruppe 1 og 2 er noget mindre, og det blev oplyst at der ikke er plads til at alle beboerne kan spise der på samme tid. Det blev oplyst at dette ikke er noget problem idet det at spise sammen med for mange, kan være et problem for en del af beboerne.

Alle køkkenerne er u-formede. Det er ikke muligt at ændre højden på køkken-arbejdsbordene, og det er heller ikke muligt at stå eller sidde ved disse borde på flere sider.

Forældrerepræsentanterne oplyste under min samtale med dem at det er uhen-sigtsmæssigt at køkkenerne i de tre afdelinger er indrettet således at beboerne ikke kan deltage/følge mere med i madlavningen. Som det er nu, kan beboerne alene se ryggen på den ansatte der laver maden og naturligvis dufte til den mad der bliver lavet. Forældrene nævnte dog at noget af personalet er god til at ind-drage de unge i madlavningen. Forældrene ønskede imidlertid at det blev en mere almindelig aktivitet for de unge hvilket et ændret køkkenmiljø efter for-ældrenes opfattelse ville hjælpe på idet det ville gøre det lettere for personalet at have de unge med ved køkkenbordet.

Af kerneydelsesbeskrivelsen af Ungdomshøjskolen fremgår bl.a. følgende om madlavning som aktivitet:

”Om mandagen er der ’madklub’ i det centrale køkken alrum. Her mødes 1 medarbejder og 2 unge fra hver gruppe for at ’lave mad’ og spise sammen. De unge får her en anderledes sansemæssig op-levelse i samværet med andre unge omkring måltidet.”

Jeg går ud fra at forældrerepræsentanterne ønsker denne aktivitet udvidet til at være på mere daglig basis.

Under den afsluttende samtale med ledelsen forelagde jeg ledelsen dette ønske. Ledelsen anførte hertil at som køkkenerne er indrettet nu, kan de unge køre-stolsbrugere alene inddrages ved køkkenbordet ved at stå i et ståbræt. Ikke alle fra personalet bruger denne mulighed, og ledelsen var således enig i at der er forskel på i hvor høj grad personalet inddrager de unge.

Jeg mener at ledelsen og forældrene bør drøfte dette spørgsmål på et møde. Jeg foretager mig i øvrigt ikke mere i anledning af dette punkt.

Alle køkkener fremstod pæne og rene og giver mig ikke anledning til bemærk-ninger.

3.7. Aktivitetslokaler

Ungdomshøjskolen råder over flere aktivitetslokaler. I gruppe et er der udover det store fællesrum et mindre rum hvor beboerne kan få forskellige sansoplevelser.

I den ældste mindre bygning er der et køkken som bruges af bostedets køkkenassistent. Der er et fritstående køkkenbord der kan hæves og sænkes, og jeg går ud fra at det er i dette køkken at der er "madklub" om mandagen, jf. ovenfor i punkt 3.6.

I den nyeste mindre bygning er der et musiklokale med klaver, en seng og en reol med bl.a. instrumenter. Sengen bruges også af en zoneterapeut. I musiklokalet er der et stort panoramavindue med udsigt til havens bålsted.

Over for musiklokalet ligger en større sal. Heri er der store bolde, en ribbe, en kæmpe hoppepude, en lift og mulighed for filmfremvisning. Der er gennem panoramavinduet udsigt til forhaven ud mod parkeringspladsen.

Herudover er der et mindre kommunikationsrum der bl.a. bruges til at printe billeder. Der står også en massagestol til personalet.

3.8. Udendørsareal

Ungdomshøjskolen er omgivet af en pæn have. En snoet sti går rundt om huset, og haven er inddelt i mindre "rum". Ind imellem bygningerne er der således terrasser med adgang fra enten beboernes værelser eller fælleslokalerne. Disse terrasser er møblerede med bænke og borde.

Haven ud mod vejen er omgivet af en hæk. Det blev oplyst at selv om hækken er lav, er der ikke problemer med personer der kigger ind. På den lange side af huset ud mod golfbanen er der et område med et højt træhegn og et område omkranset af en lav hæk. I det sidstnævnte område er der en bålplads som er

omkranset af en lille jordvold. På bagsiden af huset (længst væk fra vejen) er der en græsplæne med træer. Der er hverken hegn eller hæk her.

Mellem terrasserne og stien er der plantet enten græs, træer, buske eller bede. Endvidere er der, som nævnt, en bålplads. I løbet af den dag hvor inspektionen foregik, blev der lavet pandekager til beboerne ved bålpladsen. I haven er der endvidere bede, buske, træer, gyngestativer, en tromme lavet af en træstamme, en sandkasse som beboerne kan liftes ned i, et fuglebræt, en rutsjebane og en skulptur. Der er endvidere en træpavillon der benyttes som depot og et cykelskur med "side-by-side-cykler" til beboerne.

Et enkelt sted er der lavet en lille ekstra sti med enkelte trin. Oprindeligt blev stien anlagt af hensyn til gangtræning. Jeg fik oplyst at med de nuværende beboere er trinene blot generende da stien ikke kan benyttes til beboernes kørestole.

Årstiden til trods (december måned) fremstod havearealerne meget hyggelige, funktionelle og vedligeholdte. Havearealerne giver mig således ikke anledning til bemærkninger.

4. Beboerne

4.1. Funktionsniveau

Ungdomshøjskolen er, som tidligere angivet, et døgntilbud for unge med en betydelig og svær, varigt nedsat fysisk og psykisk funktionsevne. De unge på bostedet hører til den absolut svageste del af de fysisk/psykisk handicappede. De unge har behov for omfattende hjælp i almindelige daglige funktioner, pleje og behandling, jf. § 93 i den tidligere lov om social service (§ 107 i den nugældende lovbekendtgørelse nr. 58 af 18. januar 2007) om social service. Beboernes mentale udvikling svarer til de tidlige udviklingstrin fra ca. 6 mdr. til ca. 3 års niveau og størstedelen af beboerne er kørestolsbrugere.

Ingen af beboerne er i stand til at klare sig selv, herunder at bo alene.

Ingen af beboerne har et sprog, og de har ofte en meget svag kommunikation hvorfor de har behov for forskellige kommunikationsmetoder og på forskelligt niveau. De fleste af beboerne har ingen sociale kompetencer. Ingen af beboerne er i stand til at tage nogen form for beslutninger vedrørende deres eget liv.

Af kerneydelsesbeskrivelsen af Ungdomshøjskolen fremgår bl.a. følgende vedrørende målgruppen og bostedets målsætning:

"MÅLGRUPPEN

...

- pleje og omsorg er meget vigtig idet de unge har behov for hjælp til alt. Konkret praktisk hjælp eller verbal støtte til basisfunktioner som spising, personlig hygiejne (de fleste bruger ble) og påklædning. Hjælp til at indgå i en struktureret hverdag med aktivitetstilbud og fritidstilbud. Hjælp til kommunikation med omverdenen. Behov for at der altid er en støtteperson i nærheden.

Unge der behov for konstant overvågning falder dog udenfor målgruppen.

Målsætning

...

Tilbuddet er tilrettelagt ud fra følgende målsætning:

I henhold til vores værdigrundlag (side 1 - servicelovens § 67), tages der udgangspunkt i den enkeltes behov.

- at tilbyde den nødvendige pædagogiske pleje og omsorg.

Herunder at bevare og/eller forbedre tilegnede færdigheder samt udvikle nye. At give livskvalitet til den enkelte unge bl.a. ved at give mulighed for at vælge. At sikre at de unge i videst muligt omfang bevarer deres kontakt til familie og/eller øvrige netværk. At give et ungdomstilbud der kan danne overgang imellem barne- og voksenverdenen og overgang imellem hjem eller specialbørnehjem og et voksentilbud.

- at tilbyde et aktivitets- og samværstilbud.

Herunder at tilbyde aktiviteter indenfor områderne MUSIK, KOMMUNIKATION, NATUR, KROP/BEVÆGELSE og SANSNING. At tilbyde ophold i et Ungdomshøjskolemiljø med oplevelser og fællesskab i respekt for de unges udviklingsmæssige forskelligheder og ligheder.”

4.2. Medicin, læge mv.

Beboerne vælger i princippet selv deres praktiserende læge. Nogle af de unges forældre har således på deres børns vegne valgt egen læge. De fleste beboere benytter imidlertid det samme lægehus i Sulsted. Som udgangspunkt er det den samme læge i lægehuset der tilser/behandler beboerne. Jeg fik oplyst at denne læge efterhånden har opbygget en særlig viden om de problemer beboerne på Ungdomshøjskolen generelt har. Lægehuset er kørestolseget så beboerne kan komme dér, men det er også muligt at få lægen til at tilse beboerne i deres hjem på bostedet. Under inspektionen oplyste ledelsen at samarbejdet med den pågældende læge fungerer tilfredsstillende.

Det blev oplyst at bostedets sygeplejerske som hovedregel deltager i konsultationerne.

Jeg fik ikke under inspektionen oplyst om nogle af beboerne bliver behandlet med psykofarmaka. Jeg beder Ungdomshøjskolen oplyse mig herom. Jeg beder bostedet om at oplyse om der er en fast tilknyttet psykiater til bostedet, og om denne psykiater tilser beboerne regelmæssigt, specielt de der bliver behandlet med psykofarmaka eller om det kun sker ved tilkald.

Det fremgår af Ungdomshøjskolens medicinpolitik at den største del af medicinen for hver beboer bliver doseret af apoteket således at medicinen er lagt i små poser. Apoteket leverer den færdigpakkede medicin hver 14. dag.

Det fremgår endvidere at medicinen opbevares i et aflåst skab.

På Ungdomshøjskolen må alle medarbejdere give medicin. Det er dog en betingelse at det medicingivende personale forinden af sygeplejersken er ordentligt og grundigt instrueret i hvordan dette foregår. Det er ligeledes en betingelse at det medicingivende personale er trygt ved det.

I bostedets medicinpolitik er der en grundig beskrivelse af hvorledes medicinen skal håndteres.

På min forespørgsel blev det oplyst at Ungdomshøjskolen leverer al restmedicin tilbage til apoteket til destruktion når udløbsdatoen er overskredet, eller hvis den pågældende medicin ikke længere skal benyttes. Ungdomshøjskolen modtager ikke en kvittering fra apoteket på den tilbageleverede medicin. Jeg anførte under inspektionen at bostedet efter min opfattelse – for at undgå eventuel tvivl om hvad der sker med restmedicin, og heraf følgende uberettigede mistanker – bør sikre sig en kvittering fra apoteket. Det erklærede ledelsen sig enig i. En mulig løsning kan være at bostedet selv skriver op hvad der bliver afleveret, og anmoder om apotekets kvittering herfor, fx i form af et stempel. Den samme fremgangsmåde bør efter min opfattelse følges når medicinen følger en beboer der flytter til et andet bosted. Her bør Ungdomshøjskolen således sikre sig en kvittering fra det nye bosted.

Jeg beder Ungdomshøjskolen om at underrette mig om hvorvidt bostedet har indført en sådan form for kontrol med restmedicinen for at sikre at der ikke sker (kan ske) misbrug og omsætning af medicin.

4.3. Arbejde og fritid

Som tidligere nævnt deltager alle beboere på Ungdomshøjskolen i hverdage i aktivitets- og samværstilbud. Disse aktiviteter foregår på bostedet eller med udgangspunkt fra bostedet. Aktiviteterne foregår fra kl. 10.30 og om aftenen.

Jeg fik under den indledende samtale oplyst at det giver en god trivsel for beboerne at de ikke skal køres til et andet sted hver morgen. Beboerne har således god tid om morgenen. Der holder ikke en bus og venter på dem til et bestemt tidspunkt, og det giver en rolig og positiv start på dagen. Om dette fremgår følgende af kerneydelsesbeskrivelsen af bostedet:

”Herunder har den ’gode morgen’ fået topprioritet. D.v.s. en start på dagen, hvor den unge oplever at være i centrum og hvor morgenrutinerne sker i et tempo der giver mulighed for samvær og samspil med medarbejderen.”

Aktivitets- og samværstilbuddet består af aktiviteter inden for musik, kommunikation, natur, krop og bevægelse samt sansning. Beboerne er for størstedelens vedkommende ikke i stand til aktivt at tage del i ”fysiske” aktiviteter, og derfor er aktiviteterne meget lagt an på at beboerne skal sanse det der foregår. Jeg fik oplyst at beboerne som hovedregel reagerer på sanseindtrykkene. Personalet kan på den måde registrere om en beboer kan lide den pågældende aktivitet.

Af kerneydelsesbeskrivelsen af Ungdomshøjskolen fremgår bl.a. følgende om aktiviteterne:

”I de 3 personalegrupper er medarbejderne efter ønske fordelt imellem aktiviteterne. Arbejdsplanerne i de 3 grupper er konstrueret således, at medarbejderne indgår i aktiviteterne på en bestemt ugedag. Disse er mandag, tirsdag og torsdag. Onsdag og fredag er hovedaktiviteten fysioterapeutisk ridning.

I perioden ca. 1. juli til 1. august holder aktivitets- og samværstilbuddet sommerferie. I denne periode foregår aktiviteter med udgangspunkt i bogrudderne. Aktiviteterne er ofte ture ud af huset, hvor en medarbejder tager af sted med en af de unge. Aktiviteterne tilrettelægges mellem de unge på skift.

I praksis består aktivitets- og samværstilbudet af 3 medarbejdere og 6 unge fra hver af de 3 bogrudderne i huset. Den unge vil således, mandag, tirsdag og torsdag, i tidsrummet fra kl. 10.30-12.30 være sammen med andre unge og andre medarbejdere fra huset. Aktiviteterne vil skifte imellem individuelle tilbud og gruppeaktiviteter.

Til Musikalske aktiviteter er der rådighed over klaver, keyboard og div. andre instrumenter. Musikanlæg og video og fjernsyn til visning af f.eks. musikvideoer. Desuden diverse sanghæfter og sangbøger.

Til aktiviteter i forhold til kommunikation er der rådighed over computere. Disse er dels til rådighed for de unge der er i stand til at spille spil f.eks. ved hjælp af 2 knapper eller for medarbejderne i forbindelse med anvendelse af digitalfoto og bearbejdning af disse.

Til Krop- og bevægelsesaktiviteter er der rådighed over salen. Der er her mulighed for sansemotoriske oplevelser i form af boldlege, sanselege på gulvet, socialmotorik m.m.

I huset er der endvidere rådighed over en vandseng, et spabad og et mindre sanserum.

Om mandagen er der 'madklub' i det centrale køkken alrum. Her mødes 1 medarbejder og 2 unge fra hver gruppe for at 'lave mad' og spise sammen. De unge får her en anderledes sansemæssig oplevelse i samværet med andre unge omkring måltidet.

Den tredje tirsdag i måneden afholdes en Tirsdagscafé. Dette er et aftenarrangement, hvor der indbydes til en eller anden form for underholdning. Alle de unge i huset har mulighed for at deltage. Ligeledes indbydes kommende beboere fra specialbørnehjemmene.

Om onsdagen er der tilbud om 'onsdagsklub'. Denne aktivitet er bl.a. tilrettelagt af de pædagogstuderende.

De beskrevne aktiviteter vil løbende blive suppleret med frivillig deltagelse i forskellige arrangementer f.eks. Sølund Festival, Aktiv ferie, Fest i vand m.m. i det omfang der er personaleressourcer til rådighed."

Det blev oplyst at ud over de i citatet nævnte aktiviteter, har beboerne mulighed for at svømme i et lille opvarmet bassin på den nærliggende specialskole for voksne. Der er 2-3 unge i bassinet ad gangen, og de har hver en hjælper med til at støtte sig. Ledelsen oplyste at de unge ser ud til at nyde den bevægelsesfrihed de har i vandet.

Det fremgår af kerneydelsesbeskrivelsen af Ungdomshøjskolen at beboerne har mulighed for at deltage i fritidsaktiviteter i tidsrum der ligger uden for bostedets aktivitets- og samværstilbud. De har fx mulighed for at tilmelde sig enkelt-

fagsundervisning på den nærliggende specialskole for voksne, aftenkoleundervisning i musik på Ungdomshøjskolen samt musikterapi.

Under den afsluttende samtale oplyste ledelsen at udgangspunktet er at de unge kommer udenfor og får frisk luft hver dag – også i regnvejr hvor sanseindtrykket fra regnen mod ansigtet er særligt intensivt. Enten sidder de unge udenfor i haven, personalet går ture med dem eller personalet cykler med dem på side-by-side-cyklerne.

Som nævnt er Ungdomshøjskolen omgivet af en pæn have som efter det oplyste bliver benyttet flittigt både i sommer- og vinterhalvåret. Der er forskellige ting og aktivitetsmuligheder i haven. Den er således bl.a. forsynet med en bålplads, gyngestativer, en tromme lavet af en træstamme, en sandkasse, et fuglebræt, en rutsjebane og en vandskulptur.

Det blev oplyst at beboerne griller og spiser i haverne om sommeren. Også om vinteren laver man indimellem pandekager, æbleskiver eller andet på grill og bålsted.

Jeg fik under inspektionen oplyst at al mad planlægges, indkøbes og i et vist omfang forberedes af en køkkenassistent. Maden (færdig)laves herefter af personalet i hver af de tre grupper. Ingen af beboerne er i stand til at yde en egentlig hjælp med madlavningen, men overværer i mere eller mindre grad madlavningen (se i øvrigt punkt 3.6. om dette spørgsmål). Bostedet har en politik om at maden skal være sund og afvekslende.

Beboerne spiser sammen i mindre grupper da det for en del af dem er forstyrrende hvis hele gruppen spiser på samme tid. Andre grunde til de opdelte spisetider er at personalet ikke har mulighed for at hjælpe alle på samme tid, og at spisebordene i to af grupperne er for små til at alle kan være der på samme tid.

I forbindelse med inspektionen spiste jeg og mine medarbejdere et måltid svarende til det som beboerne på Ungdomshøjskolen fik den pågældende dag.

Ingen af beboerne er i stand til at hjælpe med rengøring af værelser og tøjvask. Dette tager henholdsvis rengøringsassistenter og det øvrige personale sig af.

Ungdomshøjskolen råder over to busser til transport af beboerne som fx når de skal til ridning, til stranden eller i skoven. Det fremgår af beskrivelsen af bostedet at de unge selv betaler for den benzin der bruges ved de enkelte transporter. Busserne bruges ikke til transport af beboerne når de skal besøge deres familier. I disse situationer er det enten forældrene eller Nordjyllands Trafiksel-skab der sørger for transporten.

Ungdomshøjskolen tilbyder hvert år beboerne et ferieophold af 5-7 dages va-rihed i sommerhus eller lignende et sted i Danmark. Jeg fik oplyst at de unge nyder at være sammen med det samme personale i andre omgivelser i så lang tid ad gangen.

Det fremgår af beskrivelsen af Ungdomshøjskolen at beboerne selv betaler for deres ferie og for personalets billetter, mad, transport, ophold mv. i forbindelse med ferien. Ungdomshøjskolen dækker kun lønudgiften til personalet. Dette gælder også for øvrige arrangementer som fx ved deltagelse i koncerter.

Af amtets tilsynsrapport af 29. september 2006 fremgår det at beboerne – ud-over den årlige ferie som Ungdomshøjskolen arrangerer – også kommer på en ferie som er arrangeret og bliver udført/varetaget af forældre til beboerne.

4.4. Beboernes økonomiske forhold

Samtlige beboere – undtagen én – modtager førtidspension. Nogle af beboerne er på den gamle pensionsordning hvor de er tildelt højeste førtidspension, og resten modtager pension efter den nye ordning. Kun én beboer modtager som

nævnt ikke pension da hun endnu ikke er fyldt 18 år. For beboere som ikke modtager pension (på grund af alder), er der i botilbuddet indeholdt et beløb der dækker udgifter til tøj, lommepenge, aktivitetstilbud og fritidsinteresser. Unge under 18 år modtager således de samme tilbud som unge over 18 år.

Beboerne betaler en indtægts- og arealbestemt husleje, el, vand, varme, kost, rengøring og vask af tøj samt private forsikringer. Herudover betaler de unge der får pension efter den gamle pensionsordning en servicebetaling efter § 83 i den tidligere servicelov (§ 162 i nugældende lovbekendtgørelse nr. 98 af 18. januar 2007) hvis denne betaling ikke i det konkrete tilfælde er nedsat eller bortfaldet efter stk. 2 i bestemmelsen.

Jeg fik oplyst at næsten alle beboere er under værgemål. Jeg må forstå det således at for de beboere der ikke er under værgemål, er det forældrene eller andre pårørende der i samarbejde med den enkelte afdeling/vedkommendes kontaktperson træffer økonomiske beslutninger for beboeren. Af kerneydelsesbeskrivelsen af Ungdomshøjskolen fremgår det at bostedet anbefaler at der udpeges en personlig og økonomisk værge for den unge. Om værgens opgaver fremgår følgende:

- ”- aftale med pengeinstitut om pensionskonto.
- oprettelse af betalingservice vedr. faste udgifter (husleje, forbrugsudgifter, servicebetaling, servicepakke, licens m.m.).
- overførsel af et fast månedligt beløb fra pensionskontoen til en lommepengekonto, som Ungdomshøjskolen har rådighed over. Kontaktpædagogen fører regnskab med og har adgang til denne i samråd med den unge/forældre/værge.
- betaling af medicin m.m.
- betaling af div. personlige ting og fritidsaktiviteter.”

Af amtets tilsynsrapport af 29. september 2006 fremgår det at samarbejdet med værgerne generelt set ikke giver anledning til problemer.

I forlængelse heraf oplyste ledelsen at Ungdomshøjskolen ikke har problemer med forældre/værger der på urimelig måde bruger beboerens penge.

Hvis den unge er hjemme hos sine forældre i mere end et døgn, betaler den unge ikke kostpenge til bostedet, men i stedet til forældrene.

Som bilag til de handleplaner jeg har modtaget, ligger bl.a. en oversigt over de aftaler der er indgået mellem bostedet og forældrene/værgen. Heraf fremgår det at man kan indgå en aftale om administration af personlig økonomi. Der henvises herved til et bilag.

Jeg har ikke fået kopi af dette bilag og beder bostedet om at sende mig en kopi af et sådant bilag.

Som nævnt ovenfor vedrørende betaling for ferie, betaler beboerne også ved udflugter og andre arrangementer for personalets mad, billetter og transport.

Det fremgår af en vejledning til føring af lommepengeregnskab at der oprettes en lommepengekonto i Nørresundby Bank. Til denne konto overføres hver måned et fast aftalt beløb som den ene af beboerens to faste kontaktpersoner har ansvaret for. Der er i vejledningen udførlige bestemmelser om hvorledes regnskabet for lommepengene skal føres.

Det fremgår endvidere af vejledningen at hver beboer har en fastmonteret pengeboks i sit værelse. I denne boks er en pengekasse der indeholder en bankbog for lommepengekontoen og eventuelle kontanter der er hævet på kontoen. Der findes to nøgler til pengeboksen hvoraf den ene opbevares hos den økonomiansvarlige kontaktperson, og den anden ligger i husets pengeskab.

Ved udgangen af hvert kalenderår afsluttes og afstemmes regnskabet af den økonomiansvarlige kontaktperson hvorefter regnskabet gennemgås med en kontorassistent, afdelingslederen eller forstanderen.

Af vejledningen fremgår endvidere retningslinjer for hvordan personalet skal føre regnskab for hver enkelt beboers ferieudgifter.

Jeg fik under inspektionen oplyst at Nordjyllands Amt som en del af det almindelige tilsyn foretog revision af beboernes økonomi.

Jeg beder Aalborg Kommune oplyse om dette også er et led i kommunens tilsyn.

Jeg går ud fra at bostedets retningslinjer sikrer beboerne mod misbrug og personalet mod mistanke herom. Bortset fra ovennævnte spørgsmål til kommunen foretager jeg mig ikke yderligere vedrørende spørgsmålet.

Af bilaget til de to udleverede handleplaner fremgår en opgørelse af egenbetaling for hver af de pågældende beboere. Af de to eksempler fremgår det at beboeren betaler ca. 2.000 kr. i husleje, ca. 800 kr. i el, vand og varme og ca. 3.100 kr. i valgfri servicetilbud (heri indgår fx private forsikringer, rengøring og vask samt forplejning morgen, middag og aften).

Jeg har efter inspektionen telefonisk fået oplyst fra Ungdomshøjskolen at de to pågældende beboere modtager pension på mellem 9.400 og 9.900 kr. (efter fradrag af skat). Herudover har de ingen indkomst.

Det vil sige at de pågældende beboere hver måned har et rådighedsbeløb på henholdsvis ca. 3.500 kr. og ca. 4.000 kr. når de faste udgifter er betalt.

Jeg går ud fra at det nævnte rådighedsbeløb går til fx tøj, medicin, frisør, tandlæge, aftenskole eller lign., møbler og forlystelser, herunder ferie.

4.5. Ledsageordning

Efter § 97, stk. 1, i den nugældende servicelov (tidligere: lov om social service § 78, stk. 1), yder kommunen 15 timers ledsagelse om måneden til personer

under 67 år der ikke kan færdes alene på grund af betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne. Efter § 81 i den tidligere servicelov var det amtet der før 1. januar 2007 ydede sådan hjælp til personer der havde ophold i boformer efter §§ 92-94 i den dagældende servicelov. Ifølge § 3 i den nugældende servicelov er det nu kommunen der træffer afgørelse om bl.a. ledsageordning.

Ledsageordningen gælder for personer mellem 18 og 67 år, og der er mulighed for at opspare timer inden for en periode på seks måneder. Timer der er opsparet, men ikke forbrugt, bortfalder efter seks måneder.

Jeg fik under inspektionen oplyst at kun én beboer pt. er omfattet af ledsageordningen. De øvrige beboere er ikke i stand til at gøre brug af ordningen.

Ungdomshøjskolen har herom skrevet følgende i kerneydelsesbeskrivelsen af bostedet:

”Erfaringsmæssigt vil kun meget få af de unge kunne få tildelt en ledsageordning i h.t. § 78 [nu § 97; min bemærkning] i Serviceloven med 15 timer om måneden.

Som alternativ til ledsageordningen vil det være muligt for den unge at købe ledsagelse fra huset til diverse fritidsinteresser eller familiebesøg.”

Jeg går ud fra at bostedet løbende er opmærksomt på om flere af beboerne eller nye beboere skulle blive i stand til at gøre brug af ordningen og i forlængelse heraf at søge kommunen om ledsageordning.

4.6. Hjælpemidler

De fleste af beboerne på Ungdomshøjskolen er også fysisk handicappede. Bostedet er således forsynet med mange hjælpemidler.

Der er, som tidligere anført, eksempelvis installeret lifter i loftet på badeværelser, værelser og opholdsstuer. I baderummene er der endvidere badebåre eller specialindrettede badekar.

Hertil kommer at næsten alle beboere er kørestolsbrugere.

Det blev under inspektionen oplyst at bostedets pedel eller det øvrige personale står for den løbende vedligeholdelse af hjælpemidlerne. Den mere gennemgribende vedligeholdelse står leverandørerne af de enkelte hjælpemidler for.

Ledelsen oplyste endvidere at da der er tale om hjælpemidler til unge mennesker hvis kroppe ændrer sig, sker der en løbende fornyelse og/eller tilpasning af hjælpemidlerne hvilket medfører at disse er i en særdeles flot stand.

4.7. Rygepolitik

Det blev under inspektionen oplyst at ingen af beboerne ryger, og at bostedet er røgfrit inden døre.

Jeg kan af Ungdomshøjskolens brev af 27. november 2006 til mig se at bostedet har en rygepolitik. Jeg beder bostedet om at sende mig et eksemplar heraf.

4.8. Alkohol mv.

Jeg fik under inspektionen oplyst at ingen af de unge drikker alkohol.

Ledelsen oplyste at udgangspunktet er at personalet ikke må drikke alkohol i arbejdstiden. Ved festlige lejligheder accepteres det imidlertid at personalet nyder en genstand eller to.

Jeg kan af Ungdomshøjskolens brev af 27. november 2006 til mig se at bostedet har en alkoholpolitik. Jeg beder bostedet om at sende mig et eksemplar heraf.

4.9. Vold

Bostedet oplever indimellem vold mod personalet og mod andre beboere. Den udadreagerende adfærd kan være begrundet i frustration og usikkerhed i forhold til hvad der sker. Andre beboere har spasmer som gør at de slår ud efter personale og andre beboere.

Ungdomshøjskolen har en politik for vold/overgreb/grænseoverskridende adfærd. Af denne politik fremgår følgende for så vidt angår fysiske overgreb:

”Du kan som medarbejder blive udsat for oplevelser du ikke kan magte eller du kan opleve at det sker for din kollega. Da det kan være vanskeligt altid selv at vide hvornår man har brug for hjælp er hele medarbejdergruppen ansvarlig for og forpligtet til at handle. Som kollega er du således forpligtet til at tage hånd om din kollega ved at spørge ind til den konkrete situation.

Desuden at være behjælpelig med:

- at udfylde skema til anmeldelse af arbejdsulykke,
- at udfylde forsikringskema ved behov for erstatning af tøj, briller m.m.,
- at udfylde magtindberetningsskema, hvis der har været tale om magtanvendelse.

Sikkerhedsrepræsentant eller ledelse kan rådspørges i tilfælde af tvivlsspørgsmål.

Der er i situationen desuden følgende handlemulighed.

- Du eller din kollega retter kontakt til afdelingsleder/forstander med henblik på en afklarende samtale.

Du kan efter behov blive tilbudt eller i særlige tilfælde henvist til supervision eller psykologhjælp.”

Jeg går ud fra at ledelsen bliver informeret om alle voldsepisoder.

Af følgebrevet til Nordjyllands Amts retningslinjer på området som trådte i kraft 1. marts 2004, skal strafbare overgreb mod personalet eller mod andre beboere meldes til politiet. Også i tilfælde hvor der er tvivl om hvorvidt forholdet er strafbart, skal der ske anmeldelse til politiet.

Ledelsen oplyste under inspektionen at bostedet ikke foretager politianmeldelse da voldsepisoderne ikke udgør et stort problem.

Jeg beder Ungdomshøjskolen overveje sin politik på dette område set i lyset af amtets retningslinjer og også set i lyset af at en politimæssig behandling vil kunne have betydning for erstatningsforhold. Jeg henviser i den forbindelse til voldsoffererstatningsloven. Jeg beder om underretning om hvad bostedets overvejelser fører til.

4.10. Beboernes seksuelle adfærd

Det blev oplyst at ingen af beboerne forbinder deres seksualitet med andre personer. De unge kan føle en vis tiltrækning i forhold til hinanden, men tiltrækningen er ikke af intim art.

Bostedet oplyste at personalet – hvis en beboer giver udtryk for at ville stimulere sig selv – giver den unge mulighed herfor ved at følge beboeren ned på vedkommendes eget værelse således at situationen ikke opfattes som krænkende for andre beboere eller ansatte.

Det blev oplyst at ingen af de ansatte på bostedet har særlige kurser i at støtte beboerne på dette område.

Det fremgår af amtets tilsynsrapport af 29. september 2006 at personalet løbende drøfter de enkelte beboeres seksualitet, og at arbejdet med disse forhold tilrettelægges ud fra en etisk vurdering. Bostedet har imidlertid ikke en ned-

skrevet seksualitetspolitik. Amtet anbefaler at Ungdomshøjskolen udarbejder en egentlig politik på området.

Jeg beder Ungdomshøjskolen oplyse mig om hvad bostedet har foretaget sig i anledning af amtets anbefaling.

4.11. Beboerråd (beboerindflydelse mv.) / kontaktråd

Efter § 112 i den tidligere lov om social service (§ 16 i den nugældende servicelov) skal amtet (nu kommunen) sørge for at brugerne af for eksempel et botilbud får mulighed for indflydelse på tilrettelæggelsen og udnyttelsen af tilbuddet. Det fremgår også at amtet (nu kommunen) skal fastsætte retningslinjer for brugerindflydelsen. I retningslinjerne beslutter amtet (nu kommunen) hvilken form brugerindflydelsen skal have under hensyn til tilbuddets karakter og brugernes forudsætninger. Det fremgår af § 16 i den nugældende servicelov at kommunens retningslinjer for brugerindflydelse skal være skriftlige.

Der var ikke oprettet et beboerråd/brugerråd på Ungdomshøjskolen da ingen af beboerne – med den beboersammensætning der var på tidspunktet for inspektionen – var i stand til at deltage i et sådant. Det fremgår af kerneydelsesbeskrivelsen af Ungdomshøjskolen at muligheden for at etablere et brugerråd løbende vil blive vurderet i forhold til de unge der er indskrevet på stedet.

Bostedet har imidlertid fokus på at beboerne skal have en vis medbestemmelse og medindflydelse. Herom er i amtets tilsynsrapport af 29. september 2006 anført følgende:

”Det oplyses, at beboerne gives valgmuligheder på områder, hvor det vurderes, at de kan træffe et valg (mad/drikke/tøj o.l.). Langt de fleste beboere er i stand til at sige fra.”

Det fremgår endvidere at fravalg for de fleste beboeres vedkommende alene kan ske på signalniveau.

På Ungdomshøjskolen har man i stedet valgt at oprette et forældreråd. Dette råd består af en forældrerepræsentant og en medarbejderrepræsentant fra hver af de tre grupper på bostedet samt afdelingslederen og forstanderen.

Af kerneydelsesbeskrivelsen af Ungdomshøjskolen fremgår det at forældrerådet ”har til opgave at sikre en formidling af informationer fra huset om dagligdagen samt evt. nye tiltag eller div. problemstillinger. Rådets forældrerepræsentanter har endvidere stillet sig til rådighed som kontaktpersoner i forhold til når der flytter nye unge ind. Endelig er rådet medarrangør af den årlige grillfest samt evt. andre forældrearrangementer.”

Af Ungdomshøjskolens notat om forældrerådet fremgår det at formålet med rådet er at sikre de pårørende/forældrene mulighed for at få orientering om Ungdomshøjskolens planer og daglige drift samt mulighed for at udtale sig herom. Det fremgår også at rådet kan fungere som sparringspartner i forhold til eventuelle nye tiltag.

Der udarbejdes et beslutningsreferat fra møderne som bliver afholdt ved behov – dog mindst tre gange om året. Dette referat bliver sendt ud til hele forældre-kredsen.

Under min samtale med de tre forældre som udgør forældredelen af forældrerådet, gjorde de opmærksom på at de mere ser rådet som et forum hvor de bliver orienteret om driften mv. Forældrene gav udtryk for at de ønsker at blive inddraget i højere grad end hidtil – fx ved høring – før beslutninger om driften mv. tages. I forlængelse heraf oplyste forældrerepræsentanterne at de ser sig selv som en ressourcegruppe som på visse områder vil kunne støtte bostedet over for fx amtet (nu kommunen). De føler dog ikke at deres ressourcer pt. bliver brugt.

Jeg mener at det er en fordel med engagerede pårørende, og at dette engagement givetvis kan styrkes ved at de pårørende får mulighed for at få indflydelse

på/blive hørt om forhold på bostedet. Som jeg også gav udtryk for over for forældrerepræsentanterne, er det imidlertid ledelsen på bostedet der i den sidste ende prioriterer og tager beslutningerne.

På baggrund af det ovenfor nævnte beder jeg Ungdomshøjskolen overveje at ændre forældrerepræsentanternes rolle i forældrerådet. Jeg beder bostedet om at underrette mig om hvad overvejelserne resulterer i.

Den normale opfattelse af ordet forældreråd er at det er et råd der alene består af forældre. Ungdomshøjskolens forældreråd består som nævnt både af forældre, ansatte og ledelse hvilket efter min opfattelse kan give anledning til misforståelse om dette råds rolle. Sådan som forældrerådet er sammensat, er der således mere tale om et kontaktråd. Jeg beder derfor bostedet om – i samarbejde med forældrene – at overveje om der både skal være et forældreråd og et kontaktråd. Hvis den nuværende ordning ønskes opretholdt, beder jeg bostedet om at overveje at ændre betegnelsen forældreråd til fx kontaktråd. Jeg beder bostedet underrette mig om hvad overvejelserne resulterer i.

Jeg fik under inspektionen oplyst at Ungdomshøjskolen arbejder meget med at etablere og opretholde et godt samarbejde med de unges forældre og øvrige pårørende. Bostedet prioriterer således forældrekontakt både mellem de unge og deres forældre samt mellem bostedets personale og forældrene højt. Dette fremgår direkte af kerneydelsesbeskrivelsen af Ungdomshøjskolen. Heraf fremgår også at bostedet løbende sender nyhedsbreve til de pårørende med informationer om personalenyt, ud- og indskrivninger og nye tiltag eller ændringer i eksisterende forhold m.m.

Som eksempel på arbejdet med at etablere kontakt mellem bostedet og forældrene nævnte ledelsen at forældrene allerede ved den unges indflytning inddrages så meget som muligt – fx i forbindelse med indretning af den unges værel-

se. Det er Ungdomshøjskolens erfaring at denne tidlige inddragelse på sigt giver et bedre samarbejde.

Af kerneydelsesbeskrivelsen af bostedet fremgår det endvidere at forældre og andre pårørende én gang om året inviteres til (i hver gruppe) at møde den samlede personalegruppe i forbindelse med et personalemøde. Herudover afholdes der i juni eller august måned en grillfest for familie og andre pårørende. Den sidste fredag i oktober inviteres de unges søskende over 15 år til en søskendefest, og i hver gruppe inviteres forældre og andre pårørende til julefest. Endelig har de unge på bostedet én gang om året (en fredag i maj, juni eller august) mulighed for at være alene hjemme på Ungdomshøjskolen sammen med deres familier – som udgangspunkt uden personalets tilstedeværelse. De tre forældrerepræsentanter oplyste at især dette arrangement altid er en stor succes bl.a. fordi forældrene her har stor mulighed for at lære hinanden at kende.

De tre forældrerepræsentanter oplyste endvidere under mit møde med dem at de mener at samarbejdet med bostedet generelt er meget godt.

Som jeg forstår amtets tilsynsrapport af 29. september 2006, inddrages de unges forældre ved udarbejdelse af de personlige planer.

4.12. Handleplaner

Alle beboere får udarbejdet en handleplan.

Jeg modtog før inspektionen kopi af handleplaner for to beboere.

Det fremgår af § 111, stk. 1 i den tidligere servicelov (§ 141 i den nugældende servicelov) at der for blandt andre den her omhandlede persongruppe skal gives tilbud om udarbejdelse af en handleplan. Bestemmelsens stk. 3 fastslår følgende om planens indhold og udarbejdelse:

”§ 111.

...

Stk. 3. Handleplanen angiver formålet med indsatsen. Handleplanen angiver endvidere, hvilken indsats der er nødvendig for at opnå formålet, den forventede varighed af indsatsen samt andre særlige forhold om boform, beskæftigelse, personlig hjælp, behandling, hjælpemidler m.v. Handleplanen bør udarbejdes ud fra modtagerens forudsætninger og så vidt muligt i samarbejde med denne.”

§ 111, stk. 3, i den tidligere servicelov er videreført i § 141, stk. 3 og 4, i den nugældende servicelov.

Baggrunden for, formålet med og det nærmere indhold af handleplanerne er beskrevet i vejledning nr. 58 af 10. marts 1998 om sociale tilbud til voksne med handicap. Denne vejledning er efter 1. januar 2007 afløst af vejledning nr. 93 af 5. december 2006 om formål og andre generelle bestemmelser i serviceloven.

Af Ungdomshøjskolens notat om udarbejdelse af handleplaner fremgår det bl.a. at der holdes et indskrivningsmøde når den unge flytter ind på bostedet. Der bliver skrevet et referat som bliver sendt ud til alle der er indbudt til dette møde. Efter tre måneder udarbejdes herefter den første handleplan med tilhørende handlemøde. Herefter holdes der handlemøde én gang årligt (for beboere over 18 år).

For så vidt angår udarbejdelse af handleplaner for unge under 18 år fremgår følgende af det nævnte notat:

”På Ungdomshøjskolen modtager vi også unge under 18 år og for disse skal der også udarbejdes den første handleplan efter 3 måneder og derefter for hver 6 måned. Af nemheds hensyn anvendes det samme skema som til de voksne. Til det ekstra handleplansmøde er det ikke nødvendigt, at der udarbejdes en helt ny handleplan. Der kan i stedet udarbejdes en kort statusbeskrivelse af hvordan vi arbejder med handleplanen og en beskrivelse af, hvis der er sket større ændringer.”

Jeg har ikke nogen bemærkninger til dette.

For så vidt angår selve udarbejdelsen af handleplanerne fremgår det af notatet at hver beboer på bostedet har 2 kontaktpersoner, og at det er disse personer der skriver et udkast til handleplanen. Der er i god tid før handlemødet afsat en dag hvor kontaktpersonerne kan udarbejde udkastet. På et personalemøde forinden har kontaktpersonerne fået input fra det øvrige personale.

Det færdige udkast uddeles til og læses af det personale (herunder faste afløser) der har med beboeren at gøre. På et personalemøde drøftes udkastet og eventuelle rettelser eller kommentarer kan herefter indarbejdes i udkastet til handleplan før det sendes ud til deltagerne i handlemødet.

I notatet er der endvidere nøje angivelser bl.a. for hvem der skal inviteres med til handlemøderne, og hvordan handlemøderne afholdes. Som bilag til Ungdomshøjskolens notat om udarbejdelse af handleplaner er amtets manual til indholdet af en handleplan.

Amtets manual betød at handleplanerne bl.a. skulle omfatte:

- formålet med indsatsen, herunder indsatsen i forhold til et langsigtet forløb samt indsatsen i handleperioden,
- statusbeskrivelse, herunder en resultatvurdering af foregående periodes ydelser i handleplanen samt et statusbillede af beboerens situation,
- tildeling af ydelser i botilbuddet i henhold til § 81 og § 86 i dagældende servicelov. jf §§ 71-75 i samme lov,
- dagtilbud og aktivitetstilbud i handleperioden i henhold til § 87 eller § 88 i dagældende servicelov og
- fritidstilbud, undervisning eller andet i handleperioden.

Begge de fremsendte handlingsplaner er udfyldte og meget beskrivende i forhold til de mål mv. bostedet ønsker at opnå.

Handleplanerne suppleres af et bilag. Dette bilag er også opstillet i skemaform med faste punkter som skal udfyldes. Det drejer sig om følgende punkter:

- de personlige aftaler der er indgået,
- samarbejde og kontaktpersoner,
- andre samarbejdsparter,
- boligen,
- opgørelse af egenbetaling for brugere i § 92-tilbud samt
- tildeling af ledsagelse.

Også disse bilag er på alle punkter udfyldte og meget beskrivende.

I amtets tilsynsrapport af 29. september 2006 er følgende anført i forbindelse med amtets gennemgang af tre handleplaner:

”På alle 3 planer var beskrevet, at der gives tilbud ihht § 88. Dette er ikke tilfældet. Der visiteres udelukkende efter SEL § 93 og ydelserne skal derfor beskrives her.”

I brev af 27. november 2006 til mig skrev Ungdomshøjskolen bl.a. følgende:

”Ved Nordjyllands Amts tilsynsbesøg den 29.9.06 blev vi gjort opmærksomme på, at vi ikke i vores beskrivelse må definere, at vi giver et tilbud i h.t. § 88 i Serviceloven. Vores aktivitets- og samværstilbud skal i stedet opfattes som en integreret del af helhedstilbuddet. Dette får også betydning for udarbejdelsen af vores handleplaner. I beskrivelsen af vores tilbud skal dette naturligvis også ændres.”

Jeg foretager ikke videre i anledning af dette punkt.

5. Regler vedrørende magtanvendelse og lukkede døre

Kapitel 21 om magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten i den tidligere servicelov giver en udtømmende opregning af hvilke tvangsmæssige foranstaltninger der lovligt kan iværksættes på det sociale område. Reglerne om magtanvendelse er med redaktionelle ændringer videreført i kapitel 24 i den nye servicelov. Den tidligere servicelovs § 109, stk. 1, (som er videreført i § 124, stk. 1, i den nye servicelov) lyder således:

”§ 109. Formålet med bestemmelserne i dette afsnit er at begrænse magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten til det absolut nødvendige. Disse indgreb må aldrig erstatte omsorg, pleje og socialpædagogisk bistand.”

Bestemmelserne i §§ 109 a, 109 b og 109 c i den tidligere servicelov indeholder regler om alarm- og pejlesystemer, fastholdelse og tilbageholdelse i boligen mv. Bestemmelserne er med redaktionelle ændringer videreført som §§ 125 - 127 i den nye servicelov og har følgende indhold:

”§ 109 a. Kommunen eller amtskommunen kan træffe afgørelse om at anvende personlige alarm- eller pejlesystemer for en person i en afgrænset periode, når

- 1) der er risiko for, at personen ved at forlade bo- eller dagtilbuddet udsætter sig selv eller andre for at lide personskade, og
- 2) forholdene i det enkelte tilfælde gør det påkrævet for at afværge denne risiko.

Stk. 2. Kommunen eller amtskommunen kan træffe afgørelse om at anvende særlige døråbnere ved yderdøre for en eller flere personer i en afgrænset periode, når

- 1) der er nærliggende risiko for, at en eller flere personer ved at forlade bo- eller dagtilbuddet udsætter sig selv eller andre for at lide væsentlig personskade, og
- 2) forholdene i det enkelte tilfælde gør det absolut påkrævet for at afværge denne risiko og
- 3) lovens øvrige muligheder forgæves har været anvendt.

Stk. 3. Hvis foranstaltninger efter stk. 2 iværksættes, skal der af hensyn til beboernes frie færden opsættes en døralarm, som sikrer, at beboere, der ikke selv kan betjene den særlige døråbner, får den nødvendige hjælp hertil. Beboere, der er omfattet af foranstaltningen efter stk. 2, vil således alene kunne tilbageholdes, hvis bestemmelsen i § 109 c samtidig hermed finder anvendelse.

§ 109 b. Kommunen eller amtskommunen kan træffe afgørelse om at anvende fysisk magt i form af at fastholde en person eller føre denne til et andet opholdsrum, når

- 1) der er nærliggende risiko for, at personen udsætter sig selv eller andre for at lide væsentlig personskade, og
- 2) forholdene i det enkelte tilfælde gør det absolut påkrævet.

Stk. 2. Kommunen eller amtskommunen kan undtagelsesvis for en afgrænset periode træffe afgørelse om at anvende fysisk magt i form af at fastholde en person, hvis dette må anses for en absolut nødvendighed for at udøve omsorgspligten i personlige hygiejnesituationer. Det skal samtidig gennem den faglige handlingsplan, jf. § 109 l, stk. 2, søges sikret, at magtanvendelse i personlige hygiejnesituationer i fremtiden kan undgås.”

§ 109 c. Under samme betingelser som i § 109 a kan kommunen eller amtskommunen træffe afgørelse om at anvende fysisk magt i form af at fastholde en person for at forhindre denne i at forlade boligen eller for at føre denne tilbage til boligen.

Stk. 2. Kommunen eller amtskommunen træffer afgørelse om, for hvilken periode tilbageholdelse i boligen kan anvendes, og vurderer løbende, om en mindre indgribende foranstaltning kan anvendes.”

Kommunens eller amtets afgørelser efter bestemmelserne i §§ 109 a og 109 c skal efter § 109 f i den tidligere servicelov forelægges det sociale nævn til godkendelse såfremt de træffes mod den pågældendes vilje. § 109 f i den tidligere servicelov er med redaktionelle ændringer videreført i § 130 i den nye servicelov.

5.1. Lukkede døre og frisk luft

Der er ikke i lov om social service hjemmel til at holde alle døre aflåst på et bosted som Ungdomshøjskolen – ud over hvad der er sædvanligt i almindelig beboelse, dvs. låsning af døre indefra om natten (evt. dagen) for at forhindre tyveri eller besøg af uvedkommende. Det afgørende er at beboerne kan forlade bostedet hvis de ønsker det.

På tidspunktet for inspektionen var yderdørene til bostedet ikke aflåst. Jeg fik oplyst at yderdørene kun er aflåst om natten.

Ungdomshøjskolen har ikke store problemer med at beboerne vil forlade bostedet.

En af beboerne går dog indimellem ud på parkeringspladsen. Dette sker kun i dagtimerne og løses ved at personalet går efter den pågældende og leder ham/hende ind igen.

Som jeg forstod ledelsen, kommer beboerne ofte ud i frisk luft, fx i forbindelse med cykelture og aktiviteter i haven og lignende. Jeg henviser her til punkt 4.3.

Jeg lægger herefter til grund at alle beboere som ønsker det som altovervejende hovedregel, kommer ud i frisk luft hver dag.

5.2. Modtagne registreringer

Som anført indledningsvist anmodede jeg under inspektionen om udlån af Ungdomshøjskolens skriftlige materiale vedrørende magtanvendelse i 2006 (i henhold til afsnit V, kapitel 21, i den tidligere servicelov og bekendtgørelse nr. 1109 af 12. december 2003 om magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten over for voksne efter kapitel 21 i lov om social service). Den 1. januar 2007 blev denne bekendtgørelse afløst af bekendtgørelse nr. 789 af 6. juli 2006 (om magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten over for voksne samt om særlige sikkerhedsforanstaltninger for voksne og modtagepligt i boformer efter serviceloven). Jeg bad om højst 10 sager.

Jeg modtog 9 indberetninger som vedrørte 2 forskellige beboere. Disse 9 indberetninger vedrører episoder som fandt sted i perioden fra den 6. april 2006 til 6. oktober 2006. Samtlige indberetninger vedrører naturligvis forhold før den nugældende servicelov trådte i kraft. Alle indberetninger vedrører fastholdelse/føren af en beboer.

For personer over 18 år med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne gælder reglerne i den tidligere servicelovs kapitel 21 om magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten som nævnt indtil den 1. januar 2007.

I medfør af § 109 m i den tidligere servicelov har socialministeren udstedt bekendtgørelse nr. 1109 af 12. december 2003 om magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten over for voksne efter kapitel 21 i lov om social service. Det overordnede formål med bestemmelserne er at begrænse magtanvendelsen mest muligt (jf. Socialministeriets vejledning nr. 5 af 5. januar 2004 om magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten over for voksne, herunder pædagogiske principper). Den nævnte vejledning vil blive afløst af den kommende vejledning nr. 8 til serviceloven, jf. indledningen i vejledning nr. 93 af 5. december 2006 (vejledning nr. 1 til serviceloven).

I samtlige ni indberetninger har bostedet anført § 109 b, stk. 1, som hjemmel for magtanvendelsen.

Magtanvendelse i form af fastholdelse og føren er – ud over formålsbestemmelsen i § 109 i den tidligere servicelov – omfattet af bestemmelsen i § 109 b i den tidligere servicelov. Bestemmelsen – der også er citeret ovenfor – lyder sådan:

”§ 109 b. Kommunen eller amtskommunen kan træffe afgørelse om at anvende fysisk magt i form af at fastholde en person eller føre denne til et andet opholdsrum, når

- 1) der er nærliggende risiko for, at personen udsætter sig selv eller andre for at lide væsentlig personskade, og
- 2) forholdene i det enkelte tilfælde gør det absolut påkrævet.

Stk. 2. ...”

Ifølge vejledningen fra 2004 om magtanvendelse mv. giver (den tidligere) servicelovs § 109 b, stk. 1, adgang til akut at anvende magt i form af at fastholde en person eller føre denne person til et andet lokale når dette er nødvendigt for at undgå at den pågældende skader sig selv, eller når der i konfliktsituationer er risiko for at den pågældende skader andre. Et lovligt indgreb i form af fasthol-

delse omfatter ifølge vejledningen (pkt. 42) aldrig vold som føregreb, slag og spark. Bestemmelsen giver heller ikke hjemmel til at føre en person til et lokale med aflåst dør da dette vil være ensbetydende med administrativ frihedsberøvelse.

Afgørelsen om fastholdelse eller føren træffes i den akutte situation af personalet på bostedet efter en konkret vurdering af hvornår der er behov for indgreb af denne karakter, og i hvilken form.

Risikoen for at den pågældende beboer skader sig selv, andre beboere, personale eller andre personer, skal være nærliggende og skal indebære at den pågældende udsætter sig selv eller andre for at lide væsentlig personskade. Der skal i den konkrete situation være en reel og begrundet risiko for at den pågældende beboer vil foretage handlinger der er egnede til at personen skader sig selv eller andre – en formodning herfor er ikke tilstrækkelig.

Magtanvendelse i form af fastholdelse kan ikke lovligt finde sted i de tilfælde hvor risikoen for personskade kan afværges på andre og mindre indgribende måder – indgrebet skal være absolut påkrævet.

Jeg har ikke mulighed for at vurdere om magtanvendelsen i de ni tilfælde hvor beboerne blev fastholdt, var berettiget – jeg har dog ikke grund til at antage at dette ikke var tilfældet.

Ved registreringen af den magtanvendelse der skete den 24. april 2006 under et tandlægebesøg, har bostedet – lige som i de øvrige sager – henvist til service-lovens § 109 b, stk. 1. Af indberetningsskemaet fremgår følgende om begrundelsen for magtanvendelsen:

”...

Beskriv situationen, der udløste magtanvendelsen:

X [min anonymisering] skulle undersøges grundigt for en visdomsstand, der var/er betændelse i. Derfor bad tandlægen om, at X's hænder skulle holdes fast.

Hvad skete der:

X blev holdt fast i hænderne af Y [min anonymisering] og klinikdamen.

...

Hvorfor var det nødvendigt at gribe ind:

For at X kunne blive ordentligt undersøgt i munden/tænderne samt for ikke at slå tandlægen eller rykke i tandlægens instrumenter.”

Amtet har i notat dateret den 13. november 2007 [skal formentlig være den 13. november 2006] anført at magtanvendelsen var i orden, men at magtanvendelsen ikke hørte til under serviceloven.

Jeg er til dels enig i amtets vurdering. Efter min opfattelse er bostedets henvisning til servicelovens § 109 b, stk. 1, korrekt i forhold til begrundelsen om at afværge at beboeren slog tandlægen. (Dette forudsætter dog at betingelserne i § 109 b, stk. 1, nr. 1 og 2 er opfyldt – jeg har som nævnt ovenfor ikke grund til at antage at dette ikke var tilfældet). For så vidt angår den øvrige del af begrundelsen (sørge for at beboerens tænder kunne blive undersøgt og sørge for at beboeren ikke kunne rykke i tandlægens instrumenter), er jeg enig med amtet i at magtanvendelsen er foretaget efter en anden lovgivning – § 9 i lov om patienters retsstilling (videreført med redaktionelle ændringer i § 18, i den pr. 1. januar 2007 gældende sundhedslov).

Enhver form for magtanvendelse skal registreres og indberettes til kommunalbestyrelsen eller amtsrådet i henhold til § 109 l, stk. 1, i den tidligere servicelov. Bestemmelsen i § 109 l, stk. 1, lyder således:

”§ 109 l. Optagelse i særlige botilbud efter § 109 e og enhver form for magtanvendelse, herunder magtanvendelse i forbindelse med foranstaltninger efter §§ 109 a-d, skal registreres og indberettes til kommunalbestyrelsen eller amtsrådet.”

Bestemmelsen er med redaktionelle ændringer videreført i § 136 i den nye servicelov. Bestemmelsen indebærer at hver gang der iværksættes indgreb i den personlige frihed, skal indgrebet registreres og indberettes til kommunen/regionen (eller tidligere amtskommunen).

Ifølge § 10 i den tidligere magtanvendelsesbekendtgørelse skal registrering efter servicelovens § 109 l ske på de af Socialministeriet udarbejdede skemaer som kan rekvireres hos ministeriet.

Jeg kan konstatere at Ungdomshøjskolen ikke har anvendt Socialministeriets skema 2 i forbindelse med registrering af de i alt ni magtanvendelser jeg har modtaget kopi af. Bostedet har i stedet anvendt skemaer der fremtræder som udarbejdet af både Nordjyllands Amt og Socialministeriet.

Jeg beder om kommunens bemærkninger til at skemaet fremstår som (delvist) udarbejdet af ministeriet.

Jeg kan oplyse at jeg i tilknytning til sagen vedrørende min inspektion af bostederne Huset Dronningensvej og Huset Lindevej i Frederiksberg Kommune har behandlet et spørgsmål om muligheden for at anvende lokalt udarbejdede skemaer i stedet for ministeriets indberetningsskemaer.

Jeg har i ovennævnte sag skrevet således i den endelige rapport:

”Som ovenfor gengivet mangler Frederiksberg Kommunes skema på flere punkter mulighed for at komme med oplysninger som ifølge ministeriets skema skulle være angivet. Frederiksberg Kommune har på den anden side i sit skema bedt om svar på fem ekstra spørgsmål.

Som oplyst ovenfor fremgår det af magtanvendelsesbekendtgørelsen at registrering skal ske på de af Socialministeriet udarbejdede skemaer. Jeg har fundet det mest korrekt at sende spørgsmålet om brug af lokale skemaer til Socialministeriet. Jeg vil vende tilbage til dette spørgsmål når jeg modtager svar fra ministeriet.”

I brev af 19. april 2006 har Socialministeriet anført følgende vedrørende det nævnte spørgsmål:

”Socialministeriet kan oplyse, at det fremgår af lov om social service § 109 l, at optagelse i særlige botilbud efter § 109e og enhver form for magtanvendelse, herunder magtanvendelse i forbindelse med foranstaltninger efter §§ 109 a-direktoratet, skal registreres og indberettes til kommunalbestyrelsen eller amtsrådet.

Det fremgår endvidere af bekendtgørelse nr. 1109 af 12. december 2003 om magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten over for voksne efter kapitel 21 i lo om social service § 10, at registrering efter servicelovens § 109 l skal ske på de af Socialministeriet udarbejdede skemaer, der kan rekvireres hos Socialministeriet.

Der er således ikke hjemmel til, at Frederiksberg Kommune kan benytte lokalt udarbejdede skemaer i stedet for de af Socialministeriet udarbejdede skemaer.

Kommunalbestyrelsen eller amtsrådet skal på baggrund af indberetningerne vurdere, om der er behov for påtale eller anden form for opfølgning. Der er i den forbindelse ikke noget til hinder for, at kommunalbestyrelsen eller amtsrådet træffer beslutning om, at der i forbindelse med anvendelse af magtanvendelse skal ske indberetning af yderligere oplysninger udover de oplysninger, der fremgår af Socialministeriets skemaer.”

Også Nordjyllands Amts skema adskiller sig på flere punkter fra ministeriets. Det er således fx ikke muligt at angive om magtanvendelsen er sket i medfør af § 109 b, stk. 2, i (den tidligere) servicelov. Hvis kommunalreformen ikke havde fundet sted, ville jeg – på baggrund af ministeriets ovenfor citerede svar – have henstillet til amtet at anvende ministeriets indberetningsskemaer, eventuelt med mulighed for indberetning af yderligere oplysninger. Jeg fik imidlertid under inspektionen oplyst at Aalborg Kommunes bosteder (og dermed også pr. 1. januar 2007 Ungdomshøjskolen) skal benytte sig af Socialministeriets skemaer samt et supplerende skema. På den baggrund foretager jeg mig ikke videre i anledning af dette spørgsmål.

I henhold til den tidligere magtanvendelsesbekendtgørelses § 14, stk. 1, skal registreringer efter §§ 10-13 foretages af den person der har iværksat indgrebet eller foranstaltningen, eller af den person der har instruktionsbeføjelsen over for den ansatte som har iværksat indgrebet eller foranstaltningen.

Det fremgår af samtlige skemaer hvem der har foretaget indgrebene. Hvert skema er tillige forsynet med lederens vurdering af magtanvendelsen.

Det fremgår imidlertid ikke umiddelbart hvem der har foretaget registreringen.

Det er en fejl at dette ikke fremgår. På ministeriets skemaer er der et felt til angivelse af hvem der har foretaget registreringen, og da Aalborg Kommune som nævnt ovenfor benytter sig af ministeriets skemaer, foretager jeg mig ikke videre vedrørende dette punkt.

Det fremgår af § 12, stk. 1, i den tidligere magtanvendelsesbekendtgørelse at registrering af foranstaltninger efter § 109 a - d i den tidligere servicelov skal foretages straks eller senest dagen efter at foranstaltningen er sat i værk.

Nordjyllands Amts skema har ikke et felt til angivelse af hvilken dato registreringen er foretaget. Skemaet er derimod forsynet med et felt til lederunderskrift og dato herfor.

Lederen har i alle ni registreringer dateret sin underskrift. Datoen for lederens underskrift er i alle sager den samme som datoen for indgrebet, og jeg kan heraf slutte at registreringerne er foretaget i overensstemmelse med bekendtgørelsens § 12, stk. 1.

Det er en fejl at det ikke direkte er angivet hvornår registreringerne er foretaget. På ministeriets skemaer er der et felt til angivelse af hvornår registrerin-

gen er sket, og da Aalborg Kommune som nævnt ovenfor benytter sig af ministeriets skemaer, foretager jeg mig ikke videre vedrørende dette punkt.

Som nævnt ovenfor fremgår det af den tidligere servicelovs § 109 1, stk. 1, at enhver form for magtanvendelse skal registreres og indberettes til amtsrådet/kommunalbestyrelsen.

Efter den tidligere magtanvendelsesbekendtgørelses § 12, stk. 2, (videreført med redaktionelle ændringer i § 12, stk. 2, i den nugældende bekendtgørelse), skal sådanne registrerede foranstaltninger indberettes månedligt til kommunalbestyrelsen.

Jeg kan ikke af de ni registreringer se hvornår Ungdomshøjskolen har indberettet de konkrete magtanvendelser til Nordjyllands Amt. Jeg beder bostedet om at oplyse mig om de konkrete indberetningsdatoer.

Det fremgår af alle ni registreringer at amtet har foretaget en vurdering af hver enkelt magtanvendelse. På hver af registreringerne er datoen for vurderingen angivet til at være den 13. november 2007. Jeg går ud fra at der er tale om en skrivefejl, og at datoen for vurderingen i stedet er den 13. november 2006.

Jeg beder Aalborg Kommune redegøre for tidspunktet for amtets vurderinger set i forhold til tidspunktet for de konkrete magtanvendelser.

6. Om indgreb generelt

Under inspektionen blev det oplyst at personalet på Ungdomshøjskolen er meget opmærksom på at undgå at komme i situationer hvor magtanvendelse er nødvendig. Personalet forsøger således fx at finde alternative måder at behandle den enkelte beboer på. Det vil fx nogle gange indebære at den problematiske

situation (fx påklædning) udsættes til en anden ansat får mulighed for at overtage opgaven hvilket i nogle tilfælde kan løse problemet. Som jeg forstod det, er bostedets holdning således at personalets på forhånd planlagte rutiner for dagligdagen skal fraviges hvis det kan betyde mindre magtanvendelse over for beboerne.

Som ovenfor nævnt bad jeg i forbindelse med inspektionen om udlån af bostedets skriftlige materiale vedrørende magtanvendelse i 2006 – dog højst 10 sager. Jeg modtog i den forbindelse ni indberetninger og må således forstå at der ikke har været flere end disse ni indberetninger i perioden mellem 1. januar 2006 og 12. december 2006.

Denne forståelse suppleres af at det af amtets tilsynsrapport af 29. september 2006 fremgår at arbejdet på Ungdomshøjskolens tilrettelægges så magtanvendelse i videst muligt omfang kan undgås, og at der derfor er meget få magtanvendelser på bostedet.

Af tilsynsrapporten fremgår det endvidere at bostedet ikke har indberettet foranstaltninger hvor der har været anvendt seler. På amtets tilsynsbesøg var det blevet oplyst at der i forhold til nogle beboere var blevet anvendt seler til at forhindre fald. Amtets konklusion på dette var at sådanne foranstaltninger altid skal indberettes.

Jeg beder Ungdomshøjskolen oplyse hvad bostedet har foretaget sig i forhold til amtets konklusion på dette punkt.

Af amtets tilsynsrapport fremgår endvidere at det er hensigtsmæssigt at magtanvendelse altid bliver drøftet på et efterfølgende personalemøde med henblik på pædagogiske tiltag.

Jeg beder Ungdomshøjskolen oplyse hvad bostedet har foretaget sig i forhold til amtets anbefaling på dette punkt.

7. Personaleforhold

Jeg bliver ofte under inspektioner af denne karakter mødt med bekymring for personalenormeringerne fra beboeres, beboerrepræsentanters og/eller pårørendes side. Der udtrykkes forståelse for at de ansatte gør hvad de kan, og at de ansatte ikke kan være mere end et sted ad gangen. Spørgsmålet om normeringerne influerer i høj grad på hverdagen – særligt hvis der er tale om nedskæringer. Problemer opleves især når der er sygdom blandt personalet, hvor der også skal bruges tid på at skaffe en vikar.

7.1. Normeringer og sammensætning

Som tidligere nævnt var Ungdomshøjskolen i 2006 normeret til 47 fuldtidsstillinger der efter det oplyste (på inspektionstidspunktet) blev varetaget af i alt 42 faste medarbejdere (heraf 1 lønnet pædagogstuderende) og et vikarkorps bestående af i alt 17 personer med fast timetal og to personer uden fast timetal (på timeløn). Bostedet har i alt 5 faste vågne nattevagter som fordeler nattevagterne således at der altid er 2 på arbejde.

Ungdomshøjskolen har en forstander, en stedfortræder/afdelingsleder, en pedel (i fleksjob), to kontorassistenter (heraf én i fleksjob), en køkkenassistent, en sygeplejerske (deltidsansat) og to rengøringsassistenter.

Herved er 25 af de fastansatte medarbejdere pædagoguddannede, fire af medarbejderne er social- og sundhedsassistenter, to er omsorgs- og pædagogmedhjælpere og én er social- og sundhedshjælper. To af pædagogerne er ansat i fleksjob.

Af amtets tilsynsrapport af 29. september 2006 fremgår det bl.a. at Ungdomshøjskolen i forbindelse med ansættelse af nye medarbejdere har fokus på tværfaglighed med hovedvægten på det pædagogiske hvilket af amtet vurderes relevant i forhold til målgruppen.

For så vidt angår sammensætningen af vikarkorpset har Ungdomshøjskolen i brev af 27. november 2006 til mig, oplyst følgende:

”I vores afløserkorps ønsker vi, at der er en sammensætning af modne omsorgs- og pædagogmedhjælpere og unge mennesker der er på vej til/er under uddannelse som f.eks. pædagog, de sundhedsfaglige udd., lærer, socialrådgiver, psykolog m.m. Denne ansættelsespolitik medfører en bevidst løbende udskiftning i afløserkorpset.”

En af afløserne er ansat i fleksjob.

For så vidt angår normeringen fremgår følgende af kerneydelsesbeskrivelsen af Ungdomshøjskolen:

”Normering: Personalet er ud fra lønbudgettet sammensat således, at der som udgangspunkt er en vagtlagsdækning på 1 medarbejder til 2 unge i tidsrummet kl. 8.00 - kl. 21.00 alle hverdage. Dækningen i den øvrige del af døgnet, i weekends og i sommerferieperioden er tilpasset både efter behov og ressourcer i de enkelte grupper. Under akut eller længerevarende sygdom vil det ikke altid være muligt at indsætte afløsning, hvorfor en lavere personalenormering kan forekomme.”

Af amtets tilsynsrapport af 29. september 2006 fremgår det bl.a. at amtet vurderer at normeringen er hensigtsmæssig såfremt der ikke er for stort sygefravær.

Det fremgår endvidere af amtets tilsynsrapport at bostedet ved det amtslige tilsyn havde oplyst at der ikke var megen udskiftning blandt det faste personale.

Beboerne har hver især tilknyttet to kontaktpersoner.

7.2. Vikarer og sygdom

Som tidligere nævnt er der på Ungdomshøjskolen et vikarkorps bestående af i alt 17 personer med fast timetal og to personer uden fast timetal (på timeløn).

Det fremgår af beskrivelsen af bostedet at vikarerne er fast tilknyttet én af de tre grupper, men at de herudover også kan afløse i de øvrige grupper.

Jeg fik under inspektionen oplyst at der har været en del sygdom blandt personalet. Heriblandt har der også været langtidssygemeldinger.

Ledelsen på Ungdomshøjskolen har efter det oplyste meget fokus på at få nedbragt antallet af sygedage hvilket bl.a. har resulteret i at bostedet har udarbejdet en arbejdsmiljøpolitik, en hygiejnepolitik og et udkast til en politik til forebyggelse og håndtering af stress.

Det fremgår af det sidstnævnte udkast at udkastet skal behandles på et møde i samarbejdsudvalget den 12. januar 2007. Jeg beder bostedet om at oplyse om der nu er vedtaget en egentlig stresspolitik.

Det fremgår af bostedets brev af 27. november 2006 til mig at bostedet også har en sygdomspolitik samt vejledninger om henholdsvis faglig og individuel supervision. Jeg går ud fra at også disse politikker mv. bl.a. er fastsat til forebyggelse af sygdom blandt personalet.

Det blev under inspektionen oplyst at Ungdomshøjskolen tidligere brugte rimelig lang tid og megen energi på at indkalde vikarer i tilfælde af uplanlagt fravær (sygdom eller lignende). Efter at samarbejdsudvalget i oktober 2005 vedtog et regelsæt for indkald af afløsning ved akut fravær, har bostedet efter det oplyste mindsket problemerne på området.

Som jeg forstår det nævnte regelsæt, er det som udgangspunkt ledelsen der bruger tid på at skaffe vikarer. Kun når ledelsen ikke er til stede (om aftenen og natten) når sygdommeldingen sker, er det det øvrige personale der skal skaffe vikarer. Hvis dette ikke umiddelbart er muligt, er der klare regler for hvordan personalet skal forholde sig.

Da det som udgangspunkt er ledelsen der bruger tid på at skaffe vikarer, går jeg ikke ud fra at tiden der bruges herpå, direkte går fra beboerne. Jeg foretager mig ikke videre vedrørende dette punkt.

7.3. Øvrigt vedrørende personalet

Under min samtale med de tre forældre som udgør forældredelen af forældrerådet, gjorde de opmærksom på at det efter deres opfattelse er meget vigtigt at personalet spiser sammen med beboerne, og at personalet spiser det samme mad som beboerne spiser. Forældrene mener således at samværet omkring maden er af vigtighed for beboerne. Derfor ser forældrene et problem i at personalet skal betale for maden idet det har betydet at personalet i høj grad vælger at have deres egen mad med hjemmefra.

Jeg bragte dette spørgsmål op på det afsluttende møde hvor ledelsen var enig i at spisesituationen ville blive forbedret hvis personalet spiste det samme som beboerne. Det ville give mere hygge og forbedret samvær omkring bordet og ville givetvis også have den effekt at beboerne spiste mere hvilket ville være positivt for de fleste beboere. Ledelsen oplyste også at betalingen for kost skete i henhold til Nordjyllands Amts beslutninger på området.

Jeg beder Aalborg Kommune redegøre for kommunens politik på dette område. Jeg beder i den forbindelse kommunen om at forholde sig til forældrenes og ledelsens holdninger til spørgsmålet.

8. Amtets tilsynsordning

8.1. Generelt

Før kommunalreformen fremgik det af § 39 i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område (senest lovbekendtgørelse af 858 af 8. august 2006) at amtsrådet havde pligt til at føre tilsyn med hvordan de amtskommunale opgaver løses. Tilsynet omfattede både indholdet af tilbuddene og den måde opgaverne udførtes på.

Det tidligere kapitel 5, herunder § 39 (om amtskommunens opgaver) i lov om retssikkerhed og administration på det sociale område blev som led i kommunalreformen ophævet ved lov nr. 574 af 24. juni 2005.

I kapitel 2 i den nye servicelov er kommunernes og regionernes opgaver reguleret. Kommunalbestyrelserne skal efter kommunalreformen sørge for at der er de nødvendige tilbud efter serviceloven, jf. § 4, stk. 1, i den nye servicelov. Kommunen kan opfylde sit forsyningsansvar ved brug af egne tilbud og ved samarbejde med andre kommuner, regioner eller private tilbud, jf. lovens § 4, stk. 2.

Kommunalbestyrelsen kan etablere bl.a. botilbud efter §§ 107, stk. 2, og 108 i den nye servicelov, jf. lovens § 5, stk. 5.

Regionsrådet skal efter aftale med kommunalbestyrelserne tilbyde bl.a. ” midlertidigt ophold til personer med betydelig nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne, der har behov for omfattende hjælp til almindelige, daglige funktioner eller for pleje, eller som i en periode har behov for særlig behandlingsmæssig støtte” jf. § 5, stk. 1, nr. 1, jf. § 107, stk. 2, nr. 1. Regionernes forsyningspligt af bl.a. de sociale bosteder fastlægges på baggrund af årlige redegørelser hvor kommunerne skal beskrive behovene for og kommunernes forventede brug af pladser i regionalt drevne tilbud. Redegørelserne fra kommunerne danner grundlag for den årlige rammeaftale mellem regionen og regionens kommuner.

Dette fremgår af punkt 107 i vejledning af 95 af 5. december 2006 om botilbud mv. til voksne (vejledning nr. 4 til serviceloven).

Kommunalbestyrelserne har pligt til at føre tilsyn med hvordan de kommunale opgaver løses. Tilsynet omfatter både indholdet af tilbuddene og den måde opgaverne udføres på. Dette fremgår af § 16 i den nugældende retssikkerhedslov.

Regionsrådet skal føre tilsyn med bl.a. botilbud efter § 107, stk. 2, i den nye servicelov som regionsrådet har etableret. Dette gælder dog ikke hvor en kommunalbestyrelse har indgået en generel aftale om anvendelse af tilbuddet, herunder om tilsyn. Der henvises i det hele til § 5, stk. 7, i den nye servicelov. Det fremgår af forarbejderne til bestemmelsen at den visiterende kommune stadig har den personrelaterede tilsynsforpligtelse med bl.a. beboere i sociale bosteder som udbydes af regionen selv om regionsrådet har den generelle tilsynsforpligtelse med botilbuddet.

Socialministeriets tidligere vejledning nr. 21 af 24. februar 2004 om lov om retssikkerhed og administration på det sociale område indeholdt nærmere retningslinjer for hvordan tilsynsforpligtelsen skulle gennemføres (punkt 332-344). Det fremgår af den nævnte vejlednings punkt 333 at opregningen af de forskellige facetter ved tilsynsvirksomheden ikke var udtømmende.

Ifølge punkt 334 i den dagældende vejledning var kernen i tilsynsforpligtelsen at myndighederne havde pligt til at holde sig informeret om indhold og fremgangsmåde i tilbuddene samt til at forholde sig til denne information i forhold til opgaver, formål og gældende lov.

Punkt 335 i den dagældende vejledning er sålydende:

”Aktivt tilsyn

335. Det er en del af pligten til at føre tilsyn, at kommunalbestyrelsen og amtsrådet skal reagere, hvis medlemmerne får informationer om, at der er eller kan være grundlag for kritik af hjælpen.

...

Løsningen af tilsynsopgaven forudsætter, at kommunalbestyrelsen og amtsrådet – typisk gennem deres forvaltninger – er opsøgende over for eventuelle problemer. Det kan ske ved, at der fastsættes procedurer og rutiner for kommunens og amtskommunens tilsynsvirksomhed, f.eks. beslutninger om, hvilke områder der løbende skal vurderes, hvilke der skal vurderes periodisk, principper for tilbagemeldinger til kommunalbestyrelse eller amtsråd.”

Amtsrådet skulle således aktivt påse at borgerne og brugerne fik den hjælp de havde krav på, og at hjælpen havde den kvalitet i udførelsen som myndigheden havde besluttet at den skulle have.

Det var op til det enkelte amt at beslutte hvorledes tilsynsforpligtelsen konkret skulle udføres og planlægges.

Socialministeriets vejledning nr. 73 af 3. oktober 2006 om lov om retssikkerhed og administration på det sociale område trådte i kraft den 1. januar 2007 og afløser bl.a. vejledning nr. 21 af 24. februar 2004 om lov om retssikkerhed og administration på det sociale område. Vejledningen indeholder ligesom den tidligere vejledning nærmere retningslinjer for hvordan tilsynsforpligtelsen skal gennemføres (punkt 360-372). Det fremgår af punkt 361 at vejledningens opregning af forskellige facetter ved tilsynsvirksomheden ikke er udtømmende.

Ifølge punkt 362 er kernen i tilsynsforpligtelsen ligesom i den tidligere vejledning at myndighederne har pligt til at holde sig informeret om indhold og fremgangsmåde i tilbuddene, samt til at forholde sig til denne information i forhold til opgaver, formål og gældende lov.

Afsnittene i punkt 335 om aktivt tilsyn i den tidligere vejledning, som er citeret ovenfor, fremgår tilsvarende af punkt 363 om aktivt tilsyn i den nye vejledning. Det er dog alene kommunalbestyrelsen der er nævnt i punkt 363 i den nye vejledning.

Af Nordjyllands Amts tilsynsmanual fremgår at amtets tilsyn omhandlede forskellige nærmere fastlagte temaer. (Se nærmere nedenfor i punkt 8.2).

Socialministeren udstedte med hjemmel i § 110 a i den tidligere servicelov bekendtgørelse nr. 249 af 2. april 2003 om kvalitetsstandard for botilbud efter § 92 i den tidligere servicelov. Bekendtgørelsen trådte i kraft den 12. april 2003, og amtsrådene skulle senest den 1. oktober 2003 første gang fastsætte en kvalitetsstandard, jf. bekendtgørelsens § 5. Den af amtsrådet i henhold til bekendtgørelsens § 1, stk. 1, fastsatte kvalitetsstandard skulle efter bekendtgørelsens § 1, stk. 2, indeholde information til borgerne om indhold, omfang og udførelsen af de ydelser amtskommunen tilbød ved ophold i botilbud oprettet i henhold til den tidligere servicelovs § 92, og dermed beskrive det serviceniveau som amtsrådet traf beslutning om.

Bekendtgørelsen suppleredes af vejledning nr. 31 af 30. april 2003 om udarbejdelse af kvalitetsstandard for botilbud efter § 92 i serviceloven. Det fremgår af indledningen til denne vejledning at standarderne skulle medvirke til at gøre det gennemskueligt hvad borgerne kunne forvente ud fra de politiske beslutninger amtsrådet havde truffet, herunder sammenligning af ydelsesniveauer amtskommunerne imellem. Det fremgår endvidere af vejledningen at fastsættelsen af den generelle kvalitetsstandard og udmøntningen heraf i de enkelte botilbud således kunne ses som et redskab amtsrådet kunne benytte som led i tilsynet. Et sådant redskab ville gøre det enklere for amtsrådet at vurdere om de enkelte tilbud levede op til det serviceniveau som amtsrådet havde fastsat. Arbejdet med kvalitetsstandarderne kunne dog ikke medføre indskrænkning eller anden begrænsning i tilsynet efter retssikkerhedslovens § 39.

Socialministeren har i medfør af § 139 i den nye servicelov udstedt bekendtgørelse nr. 620 af 15. juni 2006 om kvalitetsstandard for botilbud efter § 108 i serviceloven. Bekendtgørelsen trådte i kraft den 1. januar 2007 og ophævede den tidligere bekendtgørelse på området. Kommunalbestyrelsen skal efter § 1, stk. 1, i den nye bekendtgørelse fastsætte en kvalitetsstandard for de sociale bo-

steder efter servicelovens § 108 som kommunalbestyrelsen visiterer til. Kvalitetsstandarden skal indeholde information til borgerne om indhold, omfang og udførelse af de ydelser kommunalbestyrelsen tilbyder ved bl.a. ophold på sociale bosteder efter § 108 i serviceloven.

Bekendtgørelsen suppleres af vejledning nr. 98 af 5. december 2006 om kvalitet, tilsyn, tilskud til frivillige sociale organisationer mv. (vejledning nr. 7 til serviceloven.). Det fremgår af afsnit 1, kapitel 1, pkt. 4, i denne vejledning at kvalitetsstandarderne skal medvirke til at gøre det gennemskueligt hvad borgerne kan forvente ud fra de politiske beslutninger kommunalbestyrelsen har truffet – herunder at sammenligne ydelsesniveauer og typer af tilbud på tværs af kommunegrænser. Kvalitetsstandarderne indeholder også mulighed for at skabe sammenhæng i tilbuddet i forhold til den enkelte bruger, herunder eventuelle børn og pårørende, og i forhold til andre samarbejdspartneres indsats på området. Det fremgår af punkt 5 i samme kapitel at fastsættelsen af den generelle kvalitetsstandard og udmøntningen heraf i praksis kan ses som et redskab kommunalbestyrelsen kan benytte som led i tilsynet med det konkrete tilbud der er omfattet af kvalitetsstandarden. Det gør det mere enkelt for kommunalbestyrelsen at vurdere om de enkelte tilbud lever op til det serviceniveau kommunalbestyrelsen har fastsat. Arbejdet med kvalitetsstandarden kan dog ikke medføre indskrænkning eller anden begrænsning i tilsynet efter retssikkerhedslovens § 16.

Jeg har hverken fået Nordjyllands Amts generelle kvalitetsstandard eller servicedeclarationen for Ungdomshøjskolen tilsendt.

Jeg er opmærksom på at pligten til at udarbejde kvalitetsstandarder alene gælder for botilbud oprettet efter den nugældende § 108 i serviceloven (§ 92 i den tidligere lov). Jeg er således opmærksom på at pligten ikke gælder i forhold til et bosted som Ungdomshøjskolen som er oprettet i henhold til § 93 i den tidligere servicelov (§ 107, stk. 2, i den nugældende lov).

*Hvis der til trods for dette er udarbejdet kvalitetsstandarder/ser-
vicedeclarationer for bostedet, beder jeg Aalborg Kommune om at sende disse
til mig.*

Jeg kan i den forbindelse oplyse kommunen om at jeg i en generel sag har bedt Socialministeriet forholde sig til denne forskel i hvornår der er pligt til at udarbejde kvalitetsstandarder.

8.2. Nordjyllands Amts tilsyn

Jeg fik under inspektionen oplyst at Nordjyllands Amt foretog tilsyn én gang om året i hvert bosted. Som jeg forstod det, var det ordinære årlige tilsyn altid anmeldt. Herudover foretog amtet ca. hvert tredje år et uanmeldt tilsyn.

For så vidt angår det uanmeldte tilsyn fremgår det af amtets manual for tilsyn at formålet med et uanmeldt tilsyn var at vurdere klimaet på bostedet i form af kulturen, regler og rutiner for det pædagogiske arbejde og den reelle brugerindflydelse på bostedet.

Som jeg forstår den nævnte manual for tilsyn, var tilsynsbeføjelsen i Nordjyllands Amt delt op i to tilsyn – et økonomisk tilsyn og et socialfagligt tilsyn.

Det skriftlige materiale jeg har modtaget fra Nordjyllands Amt, var ikke vedlagt en beskrivelse af fx overordnede principper for varetagelsen af tilsynsfunktionen, retningslinjer for udførelse af tilsynsbesøg og oplysninger om baggrunden for tilsynsbesøgenes udformning mv.

Da amtet ikke eksisterer mere, beder jeg i stedet Aalborg Kommune oplyse om kommunen har sådanne overordnede principper for varetagelsen af tilsynsfunktionen, retningslinjer for udførelse af tilsynsbesøg samt oplysninger om baggrunden for kommunens valg af tilsynsmetode. I givet fald bedes kommunen tilsende mig kopi af det nævnte.

Det fremgår endvidere af den ovenfor nævnte manual at amtets socialfaglige tilsyn bl.a. omfattede:

- værdigrundlaget/målgruppebeskrivelsen,
- de socialfaglige aspekter på ydelsesområdet, herunder fx visitation til tilbuddet, tilbuddets målgruppe, varighed af ophold, behandlings- og handleplaner, primærpædagogisk funktion, behandlingsteams, generelt om dagligdagen, seksualpolitik, efterlevelse af husorden/pligter, forbrug af tøj og lomme penge, øvrig forbrug af egne midler og forvaltningen af køb af individuelle ydelser,
- de socialfaglige aspekter på området for skole, dagsbeskæftigelse og fritidstilbud, herunder fx botilbuddets samarbejde med skolen, dagbeskæftigelse, fritidstilbud, ferier, besøg ved forældre/pårørende og deres besøg på botilbuddet,
- de socialfaglige aspekter på området for retssikkerhed og medindflydelse, herunder antal klager over botilbuddet mv., mulighed for medbestemmelse, medinddragelse ved udarbejdelse af personlige planer, repræsentation i beboerens sagsforløb, værgebeskikkelse, nedsat forældreråd, forældreindflydelse samt informationsmøder og arrangementer for pårørende,
- de socialfaglige aspekter på området for magtanvendelse,
- de socialfaglige aspekter ved kosten, herunder fx mulighed for brugerdeltagelse ved kostfremstilling og beboerindflydelse,
- de socialfaglige aspekter ved området for sundhed, herunder fx medicinhåndtering og opbevaring, aftaler med sundhedspersoner, læge/tandlægeaftaler, alkoholpolitik og rygepolitik,
- de fysiske rammer,
- hygiejnen (standard for rengøring),
- information/journaler,
- dagbøger,
- behandlingsoplæg/referater,
- ledsageordning,

- forbrug af kursusmidler,
- de socialfaglige aspekter på området for personaleforhold, herunder fx personalenormering, personalesammensætning, personaleudskiftning, arbejdstidstilrettelæggelse, ferietilrettelæggelse, vikaranvendelse og procedure ved indkaldelse,
- de socialfaglige aspekter på området for medarbejderudvikling og ledelse, herunder uddannelse/kurser, temamøder, supervision, udviklingsamtaler, ledelsesteam, kompetencefordeling og informationsniveau,
- kvalitetsarbejde, udviklingsplaner og servicedeclarationer,
- mødevirksomhed,
- amtets helhedsvurdering af fx den aktuelle situation, de aktuelle udfordringer/problemstillinger og samarbejde med eksterne samarbejdspartnere.

I samme manual er det angivet hvilke forhold amtet så på ved det økonomiske tilsyn.

Jeg mener at der tale om en omfattende og god manual for tilsynsbesøgene.

Folketingets Ombudsmand har i inspektionsrapport af 11. august 2003 om inspektionen den 12. maj 2003 af bostedet Bramsnæsvig udtalt følgende:

"Som jeg gjorde opmærksom på under inspektionen, er det ikke uproblematisk at den samme konsulent (de samme to konsulenter) som indgår i det daglige samarbejde, også fører tilsyn med bostedet efter retssikkerhedslovens § 39. Denne vurdering bygger på det forhold at et løbende samarbejde – som utvivlsomt er nødvendigt og meget nyttigt – næppe kan undgå at kompromittere tilsynsmyndighedens uafhængighed. Det er væsentligt for begge parter – både bostedet og amtet – at der under et tilsynsbesøg er klare retningslinjer og klarhed over hvem der undersøger og hvem der undersøges. Jeg er naturligvis opmærksom på at Roskilde Amt er et mindre amt, og at de ansatte på dette område derfor kender hinanden i større omfang end dette er tilfældet i større forvaltninger. Jeg er også opmærksom på at amtet under et eventuelt skærpet tilsyn (ni-

veau 3) nedsætter en til lejligheden sammensat gruppe på tværs af de tre fagområder på Social- og Sundhedsforvaltningens område.

Når den konsulent der står for den daglige kontakt også varetager tilsynet med det pågældende bosted, kommer konsulenten i et vist omfang til at undersøge sig selv. Konsulenten har løbende vejledt og bistået bostedet med forhold der indgår i tilsynet og kan derfor vanskeligt karakteriseres som uafhængig. Konsulenten kan vanskeligt undgå at blive medansvarlig for forholdene på bostedet – i hvert fald for så vidt angår de forhold som konsulenten er blevet bedt om råd om. Gennemførelse af tilsynsbesøg på et bosted som konsulenten kender godt og dagligt har kontakt med, forudsætter efter min opfattelse klarhed over hvilken "rolle" konsulenten har hvornår. Denne klarhed er vanskelig at opnå.

Tilsynet på voksenområdet i Roskilde Amt varetages som det fremgår af de to samme pædagogiske konsulenter der varetager det daglige samarbejde. Man kunne overveje at lade den konsulent der ikke har den daglige kontakt med det pågældende bosted gennemføre tilsynsbesøget, men dette gør efter min opfattelse ikke uafhængigheden meget større, idet den ene kollega så kommer til at undersøge den anden.

Efter min opfattelse kunne Roskilde Amt overveje at lade en udenforstående person (evt. fra en anden afdeling i forvaltningen) forestå tilsynsbesøgene. Jeg er opmærksom på at dette forudsætter at den pågældende har et godt kendskab til området."

Jeg fik under inspektionen oplyst at den konsulent fra amtet der havde den daglige kontakt med Ungdomshøjskolen, ikke var den der foretog det amtslige tilsyn. Amtet havde som jeg forstod det, et konsulentkorps på syv personer som varetog henholdsvis den daglige kontakt med bostederne og tilsynet med "hinandens" bosteder.

Jeg beder Aalborg Kommune redegøre for om og i givet fald hvorledes kommunen sikrer sig at tilsynet er uafhængigt.

Efter at amtets tilsynskonsulent havde foretaget sit tilsyn, udarbejdede konsulenten en tilsynsrapport.

Jeg går ud fra at Aalborg Kommune også udarbejder tilsynsrapporter i forbindelse med kommunens tilsynsbesøg. Jeg beder kommunen oplyse om tilsynsrapporten sendes til høring i bostedet før rapporten forelægges Socialudvalget. Jeg beder i den forbindelse kommunen om at oplyse om bostedets eventuelle kommentarer i givet fald indarbejdes i rapporten før den forelægges det sociale udvalg.

Amtets repræsentant oplyste under inspektionen at opfølgningen på rapportens eventuelle kritikpunkter sker ved et nyt, ekstraordinært tilsyn. Tidspunktet for dette opfølgningstilsyn afhang af alvorligheden i det kritiserede.

Jeg beder Aalborg Kommune underrette mig om hvorledes kommunen følger op på de punkter hvor kommunen afgiver anbefalinger eller henstillinger til et bosted.

8.3. Tilsynsbesøg foretaget på Ungdomshøjskolen den 29. september 2006

Blandt det materiale jeg modtog forud for inspektionen, er – som nævnt – en tilsynsrapport om et socialfagligt tilsynsbesøg foretaget på Ungdomshøjskolen den 29. september 2006.

I tilsynsrapporten er der ud for hvert punkt en angivelse af tilsynets bemærkninger til de enkelte områder. Herudover er der ud for hvert punkt et felt til angivelse af tilsynets eventuelle konklusion og eventuelle opfølgning. Sidst i tilsynsrapporten har amtet anført sin helhedsvurdering bl.a. for så vidt angår aktuelle udfordringer/problemstillinger. Som jeg forstår det, opsummerer amtet her sine anbefalinger og kritikpunkter.

Det fremgår af tilsynsrapporten for 2006 at de aktuelle udfordringer/problemstillinger for Ungdomshøjskolen efter amtets opfattelse er:

- ”1. Kommunikation vil altid være en udfordring i forhold til denne målgruppe
2. Daglig planlægning således at forudsigeligheden for den enkelte beboer sikres.
3. Journalisering samt indsendelse af magtskemaer vedr. anvendelse af seler til forhindring af fald.
4. Udvidelse af samarbejde med Specialskolen for voksne.”

Det fremgår ikke tydeligt hvad tilsynskonsulentens holdning er til disse forhold, om der skal rettes op på områderne og om hvornår dette i givet fald bør ske.

Det er min opfattelse at formuleringerne i tilsynsrapporterne kan efterlade tvivl om hvor alvorligt konsulenten mener et forhold er, og dermed også kan efterlade tvivl om hvorvidt et forhold nødvendigvis skal ændres/rettes op, og om dette i givet fald skal ske straks.

Da amtet ikke eksisterer mere, nøjes jeg med at bede Aalborg Kommune fokusere på at være mere præcis i sine formuleringer i kommunens tilsynsrapporter.

Opfølgning

Som det fremgår af de enkelte punkter ovenfor, har jeg i flere tilfælde bedt Ungdomshøjskolen og/eller Aalborg Kommune om nærmere oplysninger mv. vedrørende forskellige forhold. Jeg beder om at disse oplysninger mv. fra bostedet sendes gennem Aalborg Kommune for at kommunen kan få lejlighed til at kommentere det som bostedet anfører.

Underretning

Denne rapport sendes til Ungdomshøjskolen, Aalborg Kommune, Center for Ligebehandling af Handicappede, Folketingets Retsudvalg og Ungdomshøjskolen beboere og deres pårørende.

Lennart Frandsen

Inspektionschef